

KVEN DELTEK OG KVA KOSTAR DET? – BARN OG UNGES FRITIDSAKTIVITETAR I BERGEN

Rapportserie fra Bergen kommune, Byrådsavdeling for kultur, mangfold og likestilling, Seksjon for strategi og analyse:

1. Bergen kommunes barnefamiliepanel: Kart-app med barns deltagelse i fritidsaktiviteter
<https://barnefamiliepanelet.shinyapps.io/kart/> (April 2020)
2. Koronatiden i Bergen - Oversiktsrapport (August 2020)
3. Kjennskap og bruk av noen bergenske kulturarenaer. (Oktober 2020)
4. Kven deltek og kva kostar det? – Barn og unges fritidsaktivitetar i Bergen (Mai 2021)

Rapportar er tilgjengelege på Bergen kommunes nettsider. Kontakt for rapportserien er William.Hazell@Bergen.kommune.no.

Om «Kven deltek og kva kostar det? – Barn og unges fritidsaktivitetar i Bergen»

Rapporten tek føre seg kostnadane for deltaking på ulike fritidsaktivitetar og effekten av husstandsinntekt og andre faktorar på barns deltaking på desse aktivitetane. Barnefamiliepanelet inneheld spørsmål om borns deltaking på ei rekkje ulike kultur- og idrettsaktivitetar og andre aktivitetar. Både faste, organiserte aktivitetar og publikumsdeltaking på arrangement vert dekkja. I tillegg inneheld undersøkinga detaljerte spørsmål om kostnadar for ulike aktivitetar knytt til kontingentar, utstyr, reiser, billettar og mat og drikke. Rapporten held seg til standardiserte mål for fattigdom, og tek utgangspunkt i eit spørsmål om husstandsinntekt når ein klassifiserer husstandar i ulike inntektskategoriar. Deltaking i ulike aktivitetar vert i hovudsak analysert opp mot familiane si inntekt, men ein ser i tillegg noko på effekten av andre bakgrunnsvariablar som utdanning, kjønn bydel og innvandrarsstatus.

Seksjon for strategi og analyse ved Byrådsavdeling for kultur, mangfold og likestilling i Bergen kommune står bak både Bergen kommunes barnefamiliepanel og denne rapporten. Rapporten er utarbeidd av rådgjevar Åsgeir Kjetland Rabben.

Barnefamiliepanelet sine sider er

<https://www.bergen.kommune.no/innbyggerhjelpen/kultur-idrett-og-fritid/fritid/barnefamiliepanelet/barnefamiliepanelet>.

Framsida

Framsida viser (frå øvst): Framsyning i Bergen kulturskule (Foto: Hanne Farestveit), Handball (Foto: Andrew M. S. Buller), Barnekor under Festspillene (Foto: Marius Solberg Anfinsen), ADO Arena (Foto: Andrew M. S. Buller)

BERGEN
KOMMUNE

Innhald

Byråd Katrine Berg Nødtvedt	4
Samandrag	5
1. Metodar og bakgrunn	7
1.1 Eksisterande kunnskap om fritidsaktivitetar	7
1.2 Spørsmål og kategoriar	8
1.3 Måling av hushaldningsinntekt	9
Om inntekt i Barnefamiliepanelet	9
Husstandar per forbrukseining	9
EU-50, EU-60 og OECD-60	10
Inntektskategoriar i analysar i Barnefamiliepanelet	10
1.4 Nokre kjenneteikn ved familiar i ulike inntektskategoriar	11
2. Kven får delta på det dei vil?	14
3. Deltaking på faste fritidsaktivitetar og publikumsaktivitetar	15
3.1 Overordna innsikt	15
3.2 Overordna deltaking på organiserte aktivitetar	15
3.3 Deltaking på spesifikke organiserte aktivitetar	18
3.4 Overordna deltaking på publikumsaktivitetar	21
3.5 Deltaking på spesifikke publikumsaktivitetar	22
4. Kostnadar for organiserte aktivitetar og publikumsaktivitetar	24
4.1 Overordna innsikt	24
4.2 Faste organiserte aktivitetar	24
4.3 Publikumsaktivitetar	27
4.4 Transport med buss/bybane eller bil til fritidsaktivitetar	28
5. Kven deltek i større og mindre grad på ulike aktivitetar?	32
5.1 Overordna innsikt	32
5.2 Faste organiserte aktivitetar	32
5.3 Publikumsaktivitetar	35
6. Kva for nokre aktivitetar saknar folk?	36
7. Aktivitetskortet si utjamnande effekt	39
7.1 Overordna innsikt	39
7.2 Om aktivitetskortet	39
7.3 Effekten av aktivitetskortet	39
8. Konklusjonar	43
9. Referansar	44

Byråd Katrine Berg Nødtvedt

Bergen har eit stort og omfemnande fritidstilbod til barn og unge. Før koronapandemien nådde oss var 85 % av alle mellom 6 og 15 år med på minst éin fast organisert fritidsaktivitet, og 70 % var med på minst éin publikumsaktivitet i løpet av ein firemånadarsperiode.

Frivillige organisasjonar, profesjonelle institusjonar og kommunalt tilsette gjer ein fantastisk jobb med å skapa tilbod og inkludera barn og unge i ulike aktivitetar. Deltaking i fritidsaktivitetar skapar trivsel og identitet, og er med på å styrka barns kognitive utvikling. Særleg viktig er det at organiserte fritidsaktivitetar medverkar til å hindra utanforskap.

Men ikkje alle er med. Deltaking og opplevingar er også skeivt fordelte. Her spelar familiens økonomi inn, saman med kva utdanning ein har og kor ein bur. Denne rapporten gir eit grunnlag for at me saman kan handla for å løysa utfordringane.

Hovudfokuset i rapporten er effekten av kostnadar på barn og unges bruk av fritidstilbod. Samstundes vil ein finna meir generelle tal for kor mange som brukar ulike tilbod og for kven som er med og ikkje med på ulike aktivitetar.

Når det gjeld kostnadar, viser rapporten at det er store ulikskapar i kor store utgifter som samla sett er knytt til ulike aktivitetar. Til dels kan ein også sjå teikn til skilnader mellom bydelar på dette punktet. Delvis kan dette vera eit haldningsspørsmål, og i så fall gjeld det å halda forventningar til økonomisk innsats på eit inkluderande nivå.

Rapporten er samstundes eit grunnlag for å arbeida vidare med rammevilkåra rundt aktivitetar og tilbod. Mellom anna får ein her eit positivt svar på spørsmålet om effekten av kommunens aktivitetskort for låginntektsfamiliar. Dette fungerer utjamnande, og rapporten er ein spore til vidare innsats her.

Å få alle med er eit arbeid som må tilpassast lokalt og som må ha ein balanse mellom kollektive og individuelle løysingar. Folk er ulike og har ulike behov. Når det gjeld det geografiske, vil det i somme område vera mange som fell utanfor. Då vil det vera rett av kommunen og kommunen sine samarbeidspartnarar å gå inn med nye eller forbetra tiltak. I andre område må me arbeida med tiltak som når fram til enkeltfamiliar.

I alle dei 52 levekårsområda i Bergen bur det barnefamiliar som lever under fattigdomsgrensa. Kor mange dei er varierer likevel stort mellom dei ulike delane av byen – frå 1 av 50 barn på det minste til over 1 av 4 barn i dei mest utsette områda. Familiar i dei ulike områda har til dels ulike utfordringar, men me har som visjon at me skal nå alle saman.

Katrine Berg Nødtvedt

Byråd for kultur, mangfold og likestilling, Bergen kommune

Samandrag

Rapporten tek føre seg resultat frå analysar om kostnader og deltaking på fritidsaktivitetar for born 6 til 15 år i Bergen. Dataane er henta frå Bergen kommunes barnefamiliepanel.

Kapitlet 1 om metodar og bakgrunn seier noko om eksisterande kunnskap i faglitteraturen, og viser at funna i denne rapporten samsvarar med desse. Dei konkrete spørsmåla rapporten byggjer på blir presenterte. Måten inntektsgrupper blir berekna på og korleis ei rekkje sosiale tilhøve fordeler seg på inntektsgruppene blir presentert.

Kapittel 2 om deltaking viser at av barn og unge melom 6 og 15 år i Bergen deltok 85 % fast på minst éin organiserte aktivitet, og 70 % hadde delteke på minst eitt publikumsarrangement i løpet av fire månadar. Barn frå låginntektsfamiliar deltek mindre i organiserte fritidsaktivitetar enn andre. Denne skeivheita kjem i første rekkje frå idretten. Det er barnet sitt kjønn, foreldra sitt utdanningsnivå og kva bydel ein bur i som har mest å seia for deltaking i kulturaktivitetar. Kapitlet har detaljerte oversikter over deltaking etter familiens inntekt på ulike aktivitetar. Når det gjeld publikumsdeltaking, viser kapitlet av låg inntekt gir vesentleg lågare deltaking.

Kapittel 3 handlar om totale kostnader for deltaking. Her blir det vist at faste organiserte idrettsaktivitetar jamt over er dyrare enn kulturaktivitetar. Vidare er det store skilnader mellom ulike typar aktivitetar, og skilnader mellom bydelar for same aktivitetstype. For publikumsaktivitetar ser me også at det er store skilnader i kostnader mellom aktivitetstypar, og også her mellom bydelar. Vidare er sjølve billetten berre ein del av totalkostnadane – også utgifter til transport og mat og drikke må takast med i berekninga. Noko over halvparten av aktivitetane fører med seg at ein må bruka Skyss-kort eller passera i bil forbi bomstasjon. Dei med lågast inntekt er mest avhengige av slik transport.

Kapitel 4 tar opp kven som deltek i større og mindre grad på ulike aktivitetar. Inntekt har mykje å seia for barns deltaking i idrett. For kulturaktivitetar har inntekt har mindre å seia, medan foreldras utdanning har mykje å seia. Inntekt har mykje å seia for om barn er publikum på dyre kulturarrangement og på idrettsarrangement. Foreldras utdanning har elles mykje å seia for om barn er publikum på kulturarrangement. I tillegg til inntekt og utdanning, ser ein i kapitlet nærare på faktorar som kjønn, utdanningsnivå, innvandrarbakgrunn og bydel.

Kapittel 5 viser at dei med låg inntekt er dei som i høgast grad ønsker eit auka eller forsterka lokale fritidstilbod. Når ein ser på ulike utdanningsgrupper, ser ein at høgt og lågt utdanna har noko ulike preferansar.

Kapitel 6 viser at Aktivitetskortet er med på å jamna ut skilnadene mellom låginntektsfamiliar og andre familiar. Dette gjeld særleg for kino og idrettsarrangement, i tillegg til teaterbesøk.

Kapitel 7 er ein konklusjon som viser samansette svar, og at det truleg ikkje finst éi enkelt løysing for å sikra at alle born og unge deltek på lik linje. Hovudfunn viser at høg hushaldningsinntekt fører til høg

idrettsdeltaking, medan høgt utdanningsnivå i familien fører til høg kulturdeltaking. Dette er likevel ei innsikt som må brukast med forsiktighet, sidan det ikkje gjeld på lik linje for ulike typar kultur- og idrettsaktivitetar. Også når kulturaktivitetar blir dyre, fell deltakinga hos dei med låg inntekt. Ein må og forstå mange av funna som at tiltak for auka deltaking må tilpassast lokale forhold og konkrete aktivitetar.

1. Metodar og bakgrunn

1.1 Eksisterande kunnskap om fritidsaktivitetar

Frå forskingslitteraturen er det kjent at deltaking på organiserte fritidsaktivitetar styrker born og ungdoms trivsel, sjølvkjensle og kognitive evner, og at det kan vera med på å forhindra utanforskap (Jacobsen et al. 2021, 11-12, Strand og Kindt 2019, 35).

Ein viktig effekt for samfunnet er at born og unge frå ulike samfunnslag gjennom deltaking i organiserte fritidsaktivitetar utviklar tillit og evner til samarbeid med andre. Det at born frå familiar med låg sosioøkonomisk status får ein arena der dei kan utvikla denne typen ever, gjer at deltaking i fritidsaktivitetar kan ha ein utjamnande effekt i samfunnet (Strand og Kindt 2019, 36).

Ein rapport frå Institutt frå samfunnsforskning frå 2021 (Jacobsen et al. 2021) slår fast at foreldre sin sosioøkonomiske bakgrunn har mykje å seia for born si deltaking på fritidsaktivitetar i Noreg, men at ein i nokon grad ser ein skilnad mellom kulturaktivitetar og idrettsaktivitetar. Når det gjeld kulturaktivitetar er det familiens kulturelle ressursar som har mest å seia, medan det for idrettsaktivitetar er familiens økonomi som er mest avgjerande (ibid., 66).

Resultata som kjem fram av Barnefamiliepanelet samsvarar med dei nasjonale funna. Samstundes ser ein at biletet er nyansert, og nyansane vil vera viktige for utvikling av tilbod og tiltak. Detaljerte data frå ei rekkje ulike aktivitetar syner at nokre spesifikke kultur- og idrettsaktivitetar har tydelegare økonomiske barrierar enn andre, medan deltaking i andre aktivitetar er sterkt avhengig av foreldras utdanning.

Ungdomspanelet for fritidskortet leverte instillinga si til Barne- og familiedepartementet i januar 2021 (Bufdir 2020). 2 av 9 medlem av panelet var frå Bergen. Panelet prioriterte tre område der det er behov for meir innsats for å nå målet om auka deltagelse. Desse områda er betre kollektivtransport, betre utval av aktivitetar og tilrettelegging for barn og unge med funksjonsnedsetjing. Dette samsvarar godt med funna frå barnefamiliepanelet, der det mellom anna blir vist at transportkostnadane i samband med fritidsaktivitetar er særskild høge i visse bydelar og at det er viktig med eit breitt spekter av aktivitetar for å gi eit tilbod til alle grupper i befolkninga.

Når det gjeld deltaking for born og unge med innvandrarakgrunn, finst det begrensa data. Årsakene til dette er at innvandrarakgrunn i mindre grad svarar på spørjeundersøkingar og at innvandrarakgrunn er svært mangefasettert når det gjeld landbakgrunn, kulturell bakgrunn, butid i Noreg og anna. Dette gjer det lite føremålstenleg å studera innvandrarakgrunn som ei gruppe eller i grove kategoriar (Jacobsen et al. 2021, 16-18). Det datamaterialet som finst, som Ødegård og Fladmoe (2017) si undersøking, indikerer at innvandrarakgrunn er kraftig underrepresenterte i idrett, men ikkje i andre aktivitetar (ibid., 39-56). Til liks med andre undersøkingar har ein i Barnefamiliepanelet låg datakvalitet for innvandrarakgrunn, og ein manglar data for flyktingar. Dei indikasjonane ein ser peikar i same retning som det Ødegård og Fladmoe (2017) finn, utan at ein skal leggja stor vekt på desse tala. Ein kan vera merksam på at om lag halvparten av den fattigaste respondentgruppa i Barnefamiliepanelet ser ut til å ha innvandrarakgrunn.

1.2 Spørsmål og kategoriar

Respondentane svarar på kva for nokre spesifikke organiserte aktivitetar barnet driv med og kva for nokre publikumsaktivitetar dei har delteke på dei siste fire månandane (spørsmål stilt før korona).

Spørsmålsordlyden i spørsmåla denne rapporten tek føre seg er slik:

- *Har [barnets navn] de siste fire månedene deltatt i noen form for aktiviteter i lag eller organisasjoner? (Respondenten kryssar av på éin eller fleire aktivitetar.)*
- *Hva har [barnets navn] vært publikummer på de siste fire månedene? Vi tenker her på arrangementer på fritiden. Se derfor bort fra ting [barnets navn] har gjort i tilknytning til skole eller barnehage. (Respondenten kryssar av på éin eller fleire aktivitetar.)*
- *Tenk over året som gikk. Omtrent hvor mye penger kostet disse aktivitetene i kontingenter og avgifter, utstyr og reiser? Med reiser mener vi ikke kostnader til og fra aktiviteten i det daglige. Dersom dere må passere bomring eller må ha Skysskort kan du markere det i kolonnene til høyre.*
- *Tenk på siste gang barnet var publikum på en av publikumsopplevelsene du oppgav. Hvor mye kostet dette omtrent? Billett. Mat og drikke pr person (eventuelt). Transportkostnader (som buss, bomring eller parkering).*
- *Er det noen tilbud for barn du savner eller ønsker forsterket i ditt nærområde?*
- *Bakgrunnsspørsmål: Hva er husholdningens samlede inntekt før skatt (bruttoinntekt)? Hvilke språk brukes til daglig i husholdningen?) Hva er din høyeste fullførte utdanning? Hva er den høyeste fullførte utdanningen til den andre voksne i husholdningen? Jeg, eller andre i husholdningen, har brukt Aktivitetskortet de siste 12 månedene (kryss av)*

Det blir også nytta folkeregisterdata for alder, kjønn og kva for ein bydel ein bur i.

Organiserte aktivitetar blir i denne rapporten kategoriserte slik:

- Kulturaktivitetar: Kor, korps, orkester eller band, teater, dans, kulturverkstad, handarbeid, musikk- eller kulturundervisning, kulturskule.
- Idrettsaktivitetar: Fotball, handball, gymnastikk/turn, symjing, kampsport, skøyter, riding, friidrett, dans (idrett), basketball, bandy, amerikanske idrettar, styrkeløft, rugby, ski, andre idrettar.
- Religiøse organisasjonar: Berre fast deltaking i religiøse lag og organisasjonar, og *ikkje* deltaking på gudstenester, konfirmasjonsundervisning eller liknande.
- Andre aktivitetar: Fritidsklubb, religiøse organisasjonar, esport/gaming-klubb.
- Eigenorganiserte aktivitetar: Eigenorganiserte kulturaktivitetar, eigenorganiserte idrettsaktivitetar.

Publikumsaktivitetane er kategoriserte på følgjande måte:

- Kulturarrangement: Konsert, teaterforestilling, danseforestilling, kunstutstilling, museums-/kulturminnebesøk, folkefest, festival, litteraturarrangement, biblioteksarrangement, open verkstad.
- Idrettsarrangement: Idrettsarrangement

- Andre typar arrangement/aktivitetar: Kino, gå på bibliotek som lånar, open idrettshall.

Kino er ikkje inkludert i kulturkategorien, men resultat om kinobesøk blir presentert separat saman med dei andre spesifikke aktivitetane. Grunnane til dette er både at kino har eit anna besøksmønster enn andre kulturaktivitetar og at kino ville ha dominert kulturkategorien og dimed skygga for andre resultat.

1.3 Måling av hushaldningsinntekt

Om inntekt i Barnefamiliepanelet

Respondentane har oppgitt den årlege samla bruttoinntekta i husstanden ved å kryssa av i éin av ni kategoriar i spørjeskjemaet. Heile spørjeskjemaet finst tilgjengelege på Barnefamiliepanelet sine nettsider (Bergen kommune 2021).

Ein test for å sjekka om utvalet av respondentar er representativt for befolkninga i Bergen er å samanlikna dei oppgjevne bruttoinntektene i utvalet med tal frå SSB:

Inntektsmål	SSB	Barnefamiliepanelet
Medianinntekt, par med barn	1172000	1150000
Medianinntekt, einslege	521000	400000

Me ser at median bruttoinntekt i utvalet ligg svært nær SSB sine tal for par med barn, og noko under for einslege med barn. Det kan med andre ord sjå ut til at Barnefamiliepanelet representerer den vanlegaste familietypen, par med barn, svært godt når det gjeld inntekt. For den mindre gruppa einslege med barn, ser det ut til at ein har eit utval i Barnefamiliepanelet som er noko fattigare enn det som finst i befolkninga.

Husstandar per forbrukseining

For å kunna samanlikna den reelle kjøpekrafta i ulike husstandar, må me ta omsyn til at dei ulike husstandane er av ulik storleik. Me baserer oss her på EU sine forbruksvekter. Hushaldninga si bruttoinntekt blir då delt på ein faktor som er avhengig av storleiken på husstanden: For den første vaksne personen i husstanden får ein ei forbruksvekt på 1, medan ein for eventuelle andre vaksne personar legg til 0,5. Vidare legg ein til 0,3 for kvart barn i husstanden.

EU-50, EU-60 og OECD-60

EU og OECD sine standardiserte grenser for låginntekt (EU-50, EU-60 og OECD-60) er sett ved 50 eller 60 % av median husstandsinnkomst justert med forbruksvekter (med litt ulike beregningsmetodar). Desse grensene vert også nytta av SSB og Bergen kommune, og er vanlege haldepunkt i diskusjonar om fattigdom i Noreg.

Som regel nyttar ein nettointekt inkludert alle trygder og andre stønader som grunnlag for utrekning av desse grensene. Sidan Barnefamiliepanelet berre har opplysningar om bruttoinntekt, må ein her berekna grensa for låginntektsfamiljar på anna vis. Det er gjort ved å nytta SSB-tal til å berekna ei median bruttoinntekt per forbrukseining for husstandane i befolkninga, og vidare setja låginntektsgrensa i utvalet til 50 % av denne medianen (227 000 kroner). Med berekningane i Barnefamiliepanelet fell 8,8 % av husstandane i utvalet i låginntektsgruppa. I følgje Folkehelseoversikta for Bergen 2019 lever 5,8 % av borna i Bergen under EU-50-grensa, medan rundt 12 % lever under grensa for EU-60. Dette indikerer at inntektsgrensa me har berekna for utvalet ligg i det området ho skal liggja.

Inntektskategoriar i anaylsar i Barnefamiliepanelet

Det blir operert med fem inntektskategoriar. Ein må vera merksam på at 40 % av husstandane befinn seg i den midterste kategorien (400 000 til 600 000), om lag 20 % i dei to kategoriane på kvar side av den midterste kategorien (227 til 400 000 og 600 000 til 780 000), og i under- og overkant av 10 % i høvesvis låginntektsgruppa og den gruppa med høgast inntekt.

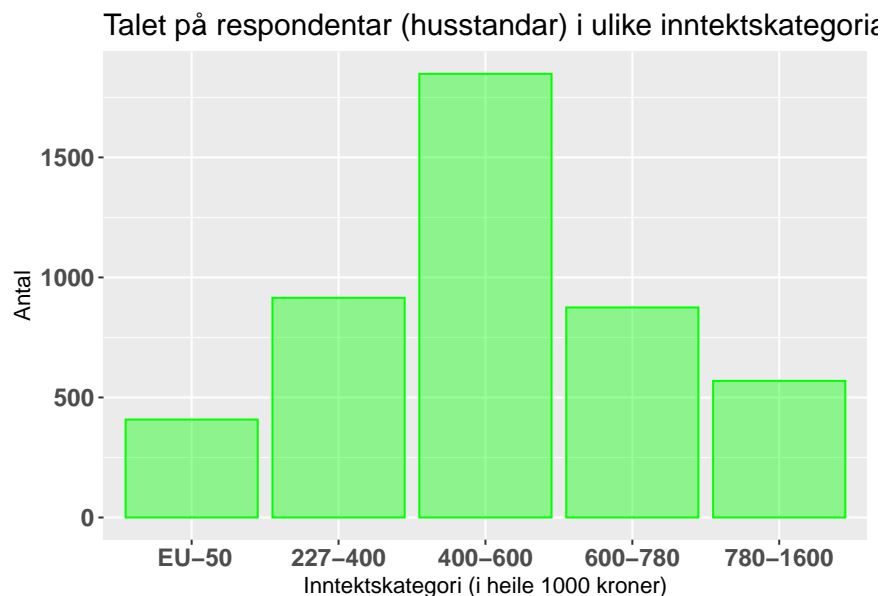

Fig. 1: Talet på respondentar i ulike inntektskategoriar

1.4 Nokre kjenneteikn ved familiar i ulike inntektskategoriar

Familiar i ulike inntektsgrupper skil seg frå kvarandre på fleire punkt. Som ein ser av fig. 2, består nærare halvparten av låginntektsfamiliane i Barnefamiliepanelet av ein einsleg forsørgar, medan denne andelen er langt lågare for høgare inntektsgrupper.

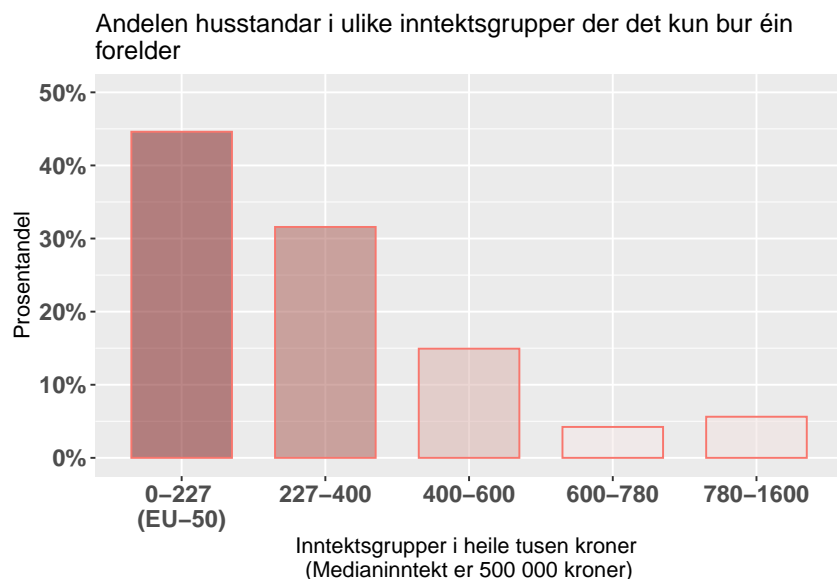

Fig. 2: Andelen husstandar med berre éin forelder

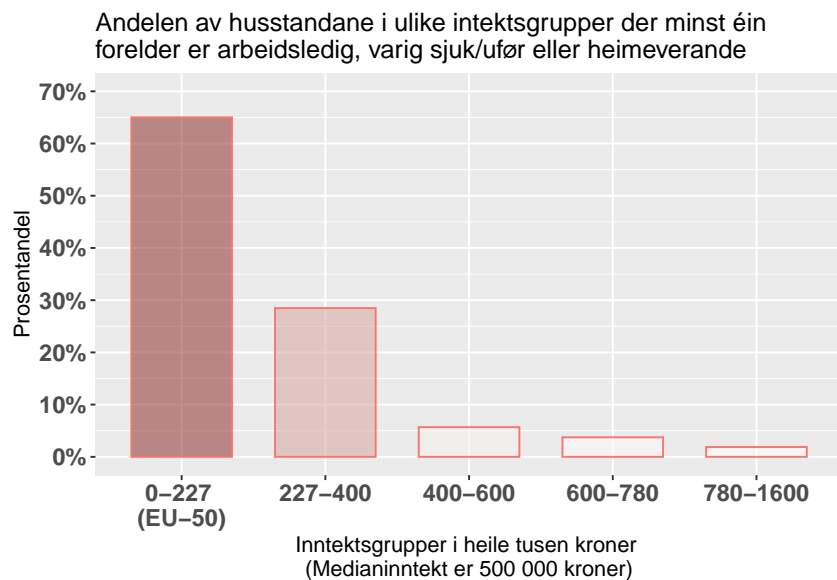

Fig. 3: Minst éin forelder arbeidsledig, varig sjuk/ufør eller heimeverande

Som det kjem fram i fig. 3, har om lag to tredeler av låginntektsfamiliane minst éin forelder som er arbeidsledig, varig sjuk/ufør eller heimeverande. Elles har 75 % av låginntektsfamiliane minst éin av dei karakteristikkane som kjem fram i fig. 2 og 3 (einsleg forsørgar eller minst ein arbeidsledig/sjuk/ufør/heimeverande forsørgar). Det tilsvarande talet er 50 % for familiane i den nest lågaste inntektskategorien, 20 % for mediankategorien og 7-8 % for dei to høgaste inntektskategoriane.

Vidare ser ein av fig. 4 at det i nærare halvparten av låginntektsfamiliane anten utelukkande eller delvis vert snakka eit anna språk enn norsk. Dette er det beste målet me har i Barnefamiliepanelet for om ein famile kan ha innvandrarakgrunn. Når det gjeld andelen som seier at dei utelukkande snakkar andre språk enn norsk, ligg denne på om lag 20 prosent av låginntektsfamiliane.

Foreldra i låginntektsfamiliar er vidare noko yngre - medianalderen er 38 år for låginntektsfamiliar, og han stig 1-2 år for kvar inntektskategori. For den høgaste inntektsgruppa er medianalderen 44 år.

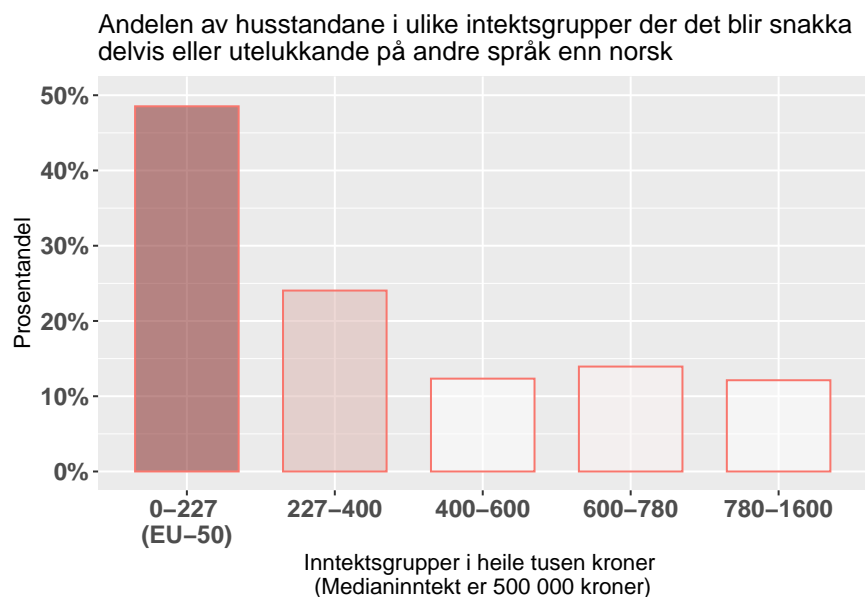

Fig. 4: Andre språk enn norsk

Data frå folkehelseoversikta for Bergen gir eit tydeleg bilete av kor låginntektsfamiliane er konsentrerte. Det seinaste datamaterialet er frå 2018, og viser at over 10 % av alle barn i sentrumsbydelane Bergenhus og Årstad lever under EU50-grensa. I dei andre bydelane er andelen lågare. Tre levekårsområde - alle i Årstad - har ein andel fattige barn på over 20 %. Høgast andel har Slettebakken og Solheim nord, med høvesvis 28 % og 26 %.

Bydel	Andel.EU50
Årstad	11,1 %
Bergenhus	10,8 %
Laksevåg	5,9 %
Arna	4,6 %
Åsane	4,0 %
Fana	4,0 %
Ytrebygda	3,4 %
Fyllingsdalen	3,1 %

Kartet under er henta frå siste versjon av Folkehelseoversikta for Bergen, og viser kva for nokre levekårsområde der det er høg (raudt) og låg (lys grøn) andel av fattige barnefamiljar. Me ser at nokre få område i Bergensdalen (inkludert nemnde levekårsområde i Årstad), sentrum og til dels i indre Laksevåg skil seg ut frå resten av kommunen. Det er vert å merka seg at det bur låginntektsfamiljar i alle levekårsområda i Bergen - i spennet frå 1 til 50 barn til 1 av 4 barn.

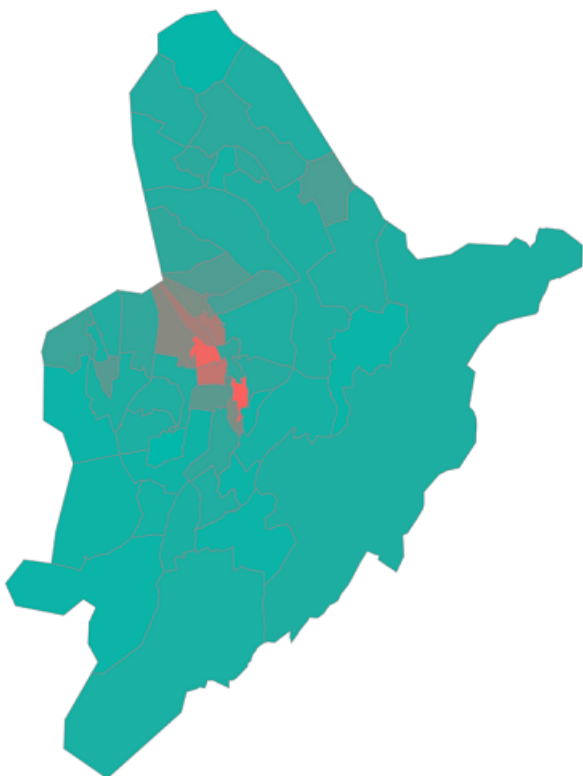

Fig. 5: Konsentrasjon av fattige barnefamiljar i Bergen kommune

2. Kven får delta på det dei vil?

- 67 % av alle barn i EU-50-gruppa har fått nei til å delta på ein aktivitet av økonomiske grunnar det siste året. For medianinntektsgruppa er andelen 28 %, og for den rikaste er det 7 %.
- Dei fattigaste er også dei som oftast får nei til å delta på aktivitetar av transportmessige omsyn.
- Når det gjeld å få nei til å delta av tidsmessige omsyn, er det ingen klar tendens.

Har du sagt nei til at barnet ditt skal få delta i ein aktivitet på grunn av følgjande omsyn det siste året?

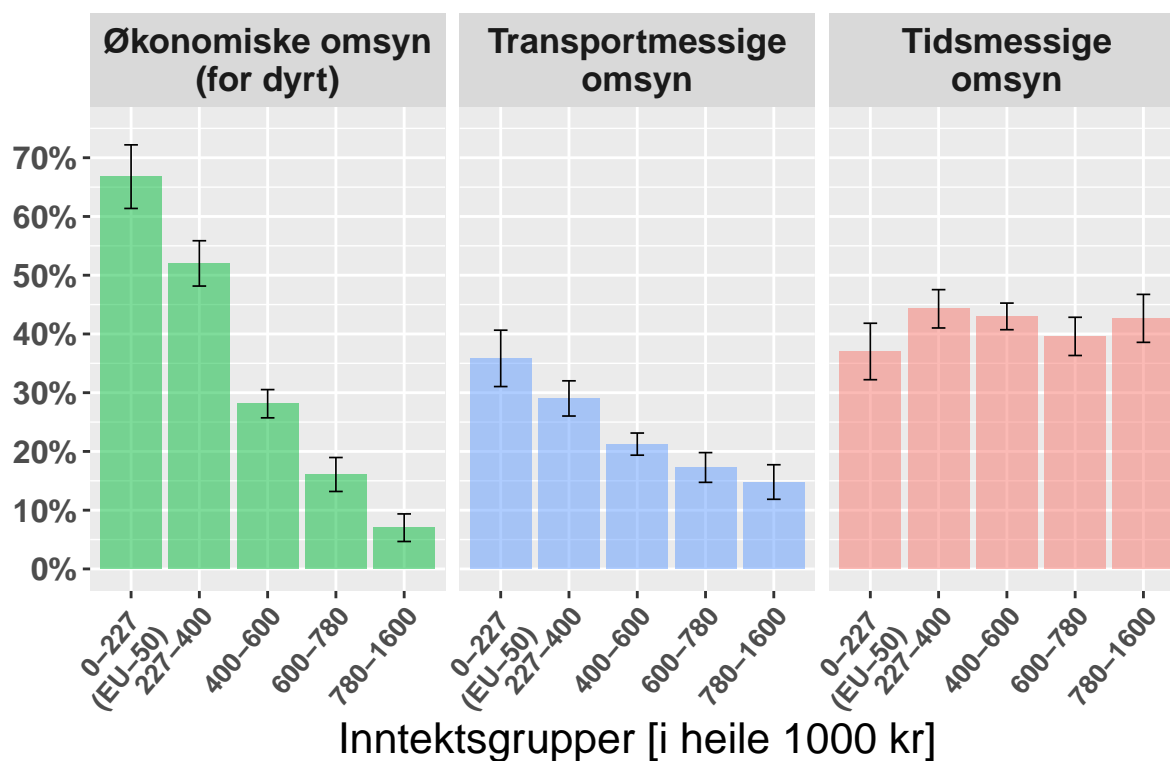

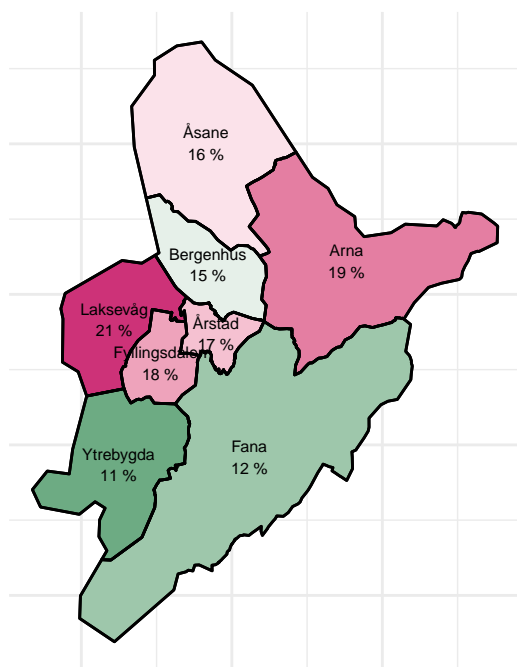
Fig. 6: Kven får delta på det dei vil?

3. Deltaking på faste fritidsaktivitetar og publikumsaktivitetar

3.1 Overordna innsikt

- 5000 barn står utan fast fritidsaktivitet, og 12000 deltek ikkje regelmessig på publikumstilbod.
- 85 % av alle barn mellom 6 og 15 deltek fast på minst éin organisert aktivitet. 15 % manglar dette.
- 70 % av alle barn mellom 3 og 15 har delteke på minst eitt publikumsarrangement i løpet av fire månadar. 30 % manglar dette.

Andel 6–15 åringar som manglar fast, organisert fritidsaktivitet

Talet på 6–15-åringar som manglar organisert fritidsaktivitet

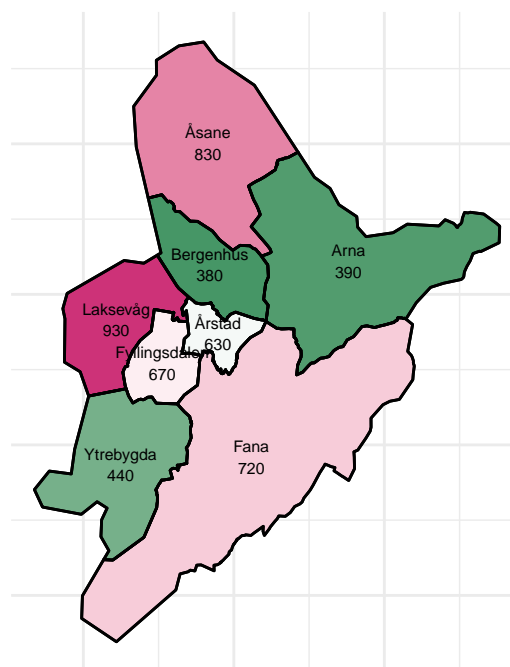

Fig. 7: Her bur barna utan faste fritidsaktivitetar

3.2 Overordna deltaking på organiserte aktivitetar

Figur 8 viser at barn frå fattige familiar deltek mindre i organiserte fritidsaktivitetar enn andre. Medan andelen som deltek i minst éin organisert aktivitet (idrett, kultur eller andre aktivitetar) er 72 % for dei under EU50-grensa, er han 89 % for medianinntektsgruppa og 95 % for den rikaste gruppa. Som me skal sjå seinare, er det til dels store skilnader i kva aktivitetar barn i ulike inntektsgrupper driv med.

Frå figur 9 ser ein at det er liten skilnad mellom inntektsgruppene når det gjeld kor mange aktivitetar ein deltek på dersom ein først er aktiv på minst éin aktivitet. I gjennomsnitt driv ein då med rundt 2

Andel som deltek på organisert fritidsaktivitet

Andel som deltar på minst éin organisert fritidsaktivitet (kultur, idrett eller anna), barn 6–15 år etter inntekt

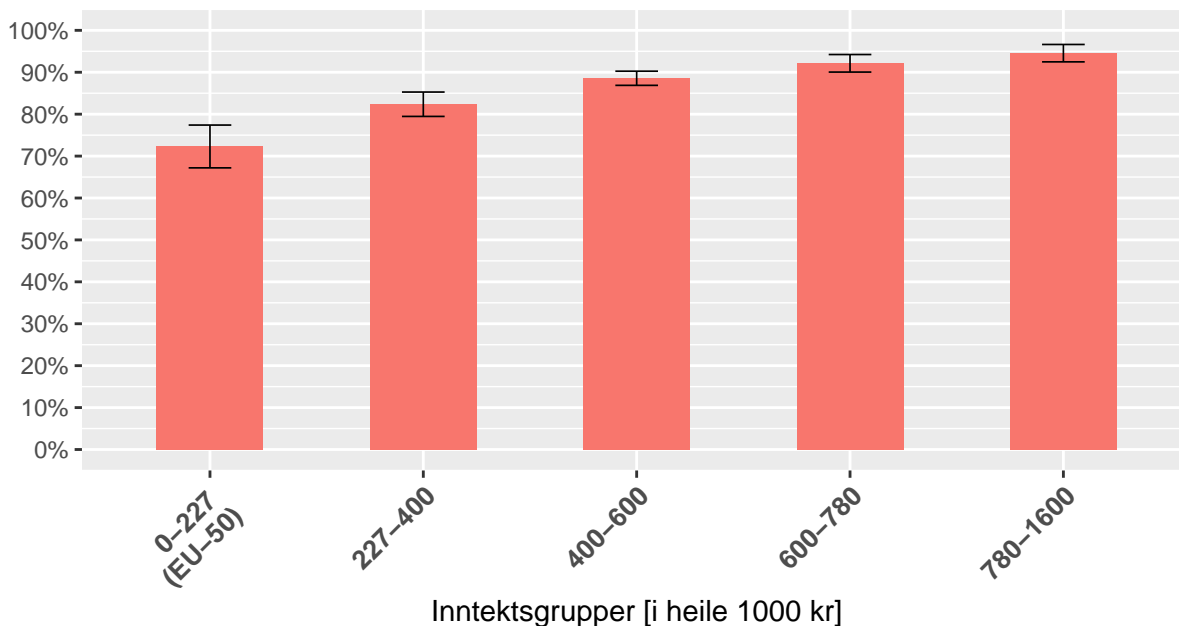

Fig. 8: Deltaking på fritidsaktivitetar

Gjennomsnittleg antal fritidsaktivitetar for dei som deltek

Gjennomsnittleg antal organiserte fritidsaktivitet (kultur, idrett eller anna), for dei mellom 6–15 år som deltek på minst éin aktivitet

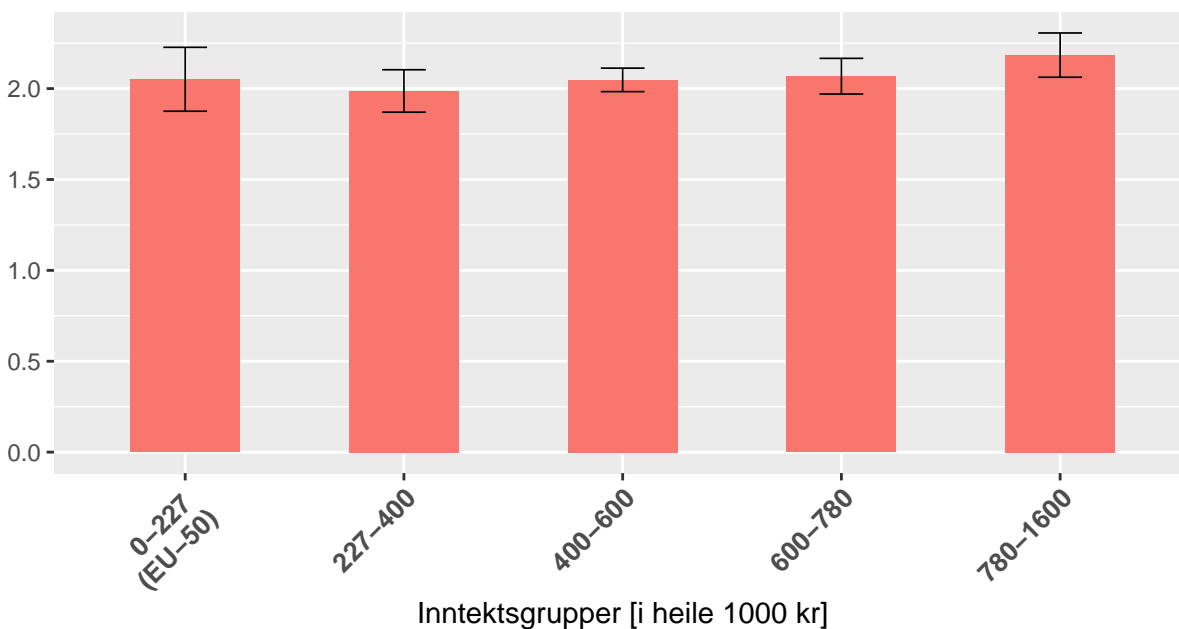

Fig. 9: Gjennomsnittleg antal fritidsaktivitetar

aktivitetar. Skilnaden mellom inntektsgruppene går altså på at det er ein større andel som er aktive i dei rikaste gruppene.

I figur 10 kjem det fram at 40 % av borna i låginntektsgruppa deltek i organisert idrett, medan det tilsvarande talet for medianinntektsgruppa er nesten 75 %. For den høgaste inntektsgruppa er andelen 85 %. Ein ser ingen tilsvarande overordna skilnad mellom inntektsgruppene som når det gjeld kultur – deltakingsgraden i kulturaktivitetar ligg på rundt 30 % for alle inntektsgruppene. Som me kjem tilbake til, ser det ut til at det er barnet sitt kjønn (jenter er mest aktive), foreldra sitt utdanningsnivå og kva bydel ein bur i har mest å seia for deltaking i kulturaktivitetar.

I figur 11 ser ein igjen at dei som først deltek i idrett eller kultur i gjennomsnitt deltek på 1,5 aktivitet i denne kategorien, uansett kva inntektsgruppe dei tilhøyrer

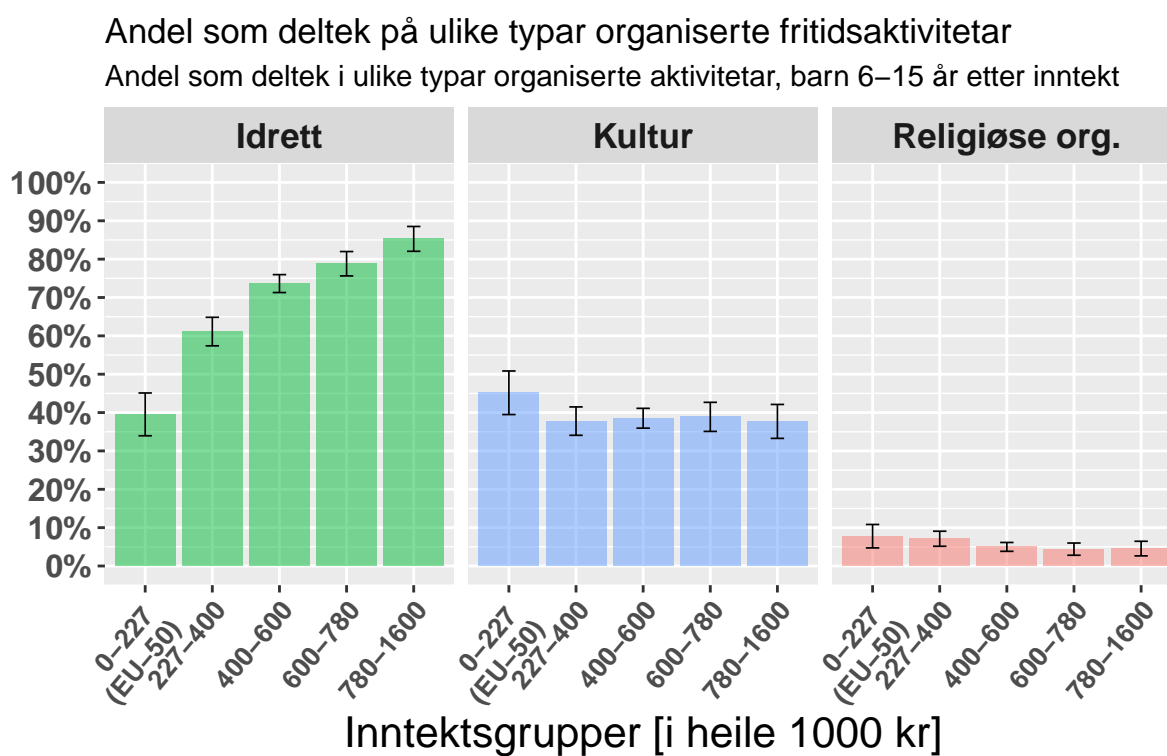

Fig. 10: Deltaking i ulike typar organiserte aktivitetar

Gjennomsnittleg antal fritidsaktivitetar for dei som deltek

Gjennomsnittleg antal ulike typar organiserte aktivitetar for barn 6–15 år som deltek i minst éin aktivitet i ein kategori

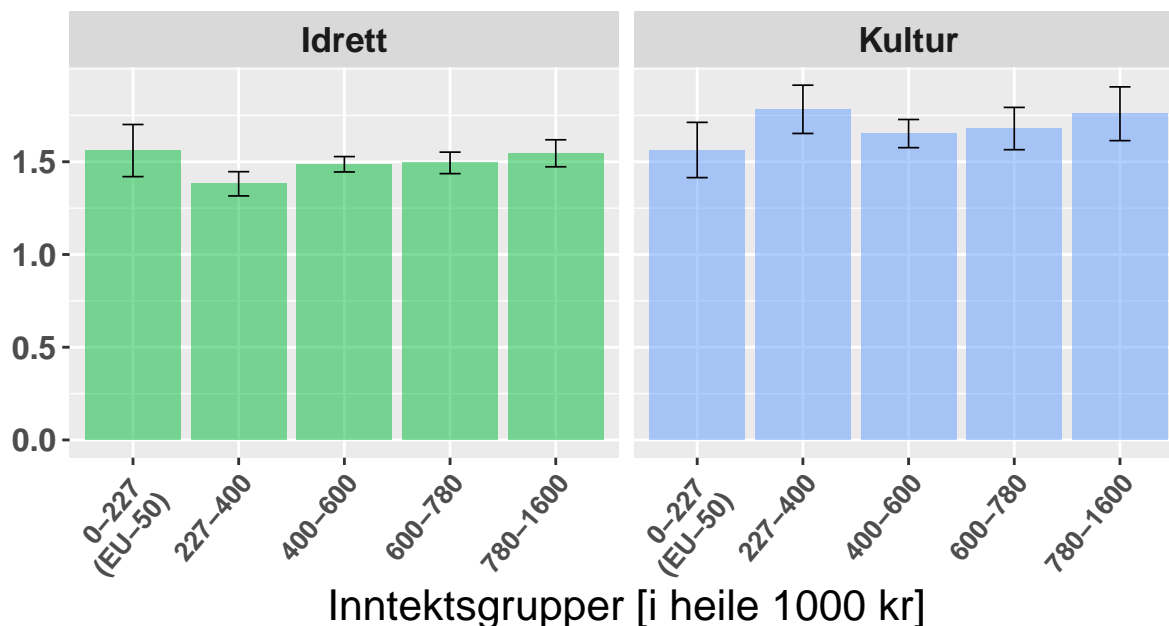

Fig. 11: Deltaking i ulike typar organiserte aktivitetar

3.3 Deltaking på spesifikke organiserte aktivitetar

Under følgjer ei oversikt over deltakingsgraden for alle dei aktivitetane som har blitt målt. Som nemnd i innleiinga utgjer den nedste og øvste inntektsgruppa rundt 10 % av befolkninga kvar, medan dei midterste gruppene er større. Ein ser at det er store skilnader i kva grad deltaking varierer etter hushaldningsinntekt. For dei fleste organiserte kulturaktivitetane (fig. 13) er det ikkje mogleg å sjå nokon tydelege variasjonar etter inntekt. Eit unntak er dei små aktivitetane kulturverkstad og handarbeid, der barn frå fattige familiar deltek meir enn andre.

Når det gjeld idrett (fig. 12) er det ein klarare tendens til at deltakingsgraden er høgast for dei med høgast inntekt. Det mest utprega tilfellet er fotball, men det er også store skilnader mellom inntektsgruppene for for eksempel handball.

Faste aktivitetar i barnefamiliepanelet som fell utanfor dei to hovudkategoriane idrett og kultur (religiøse organisasjonar, organisert e-sport/gaming) har lågare samla deltaking enn idrett og kultur, men ein ser her teikn til at born frå låginntektsfamiliar deltek i noko større grad enn andre (fig. 14). Merk at dei svarte strekane markerer usikkerheitsmargin (95 %-konfidensintervall).

Samanhengen mellom inntekt og deltaking i organiserte idrettsaktivitetar

Andelen som driv med ulike organiserte kulturaktivitetar etter inntektsgruppe

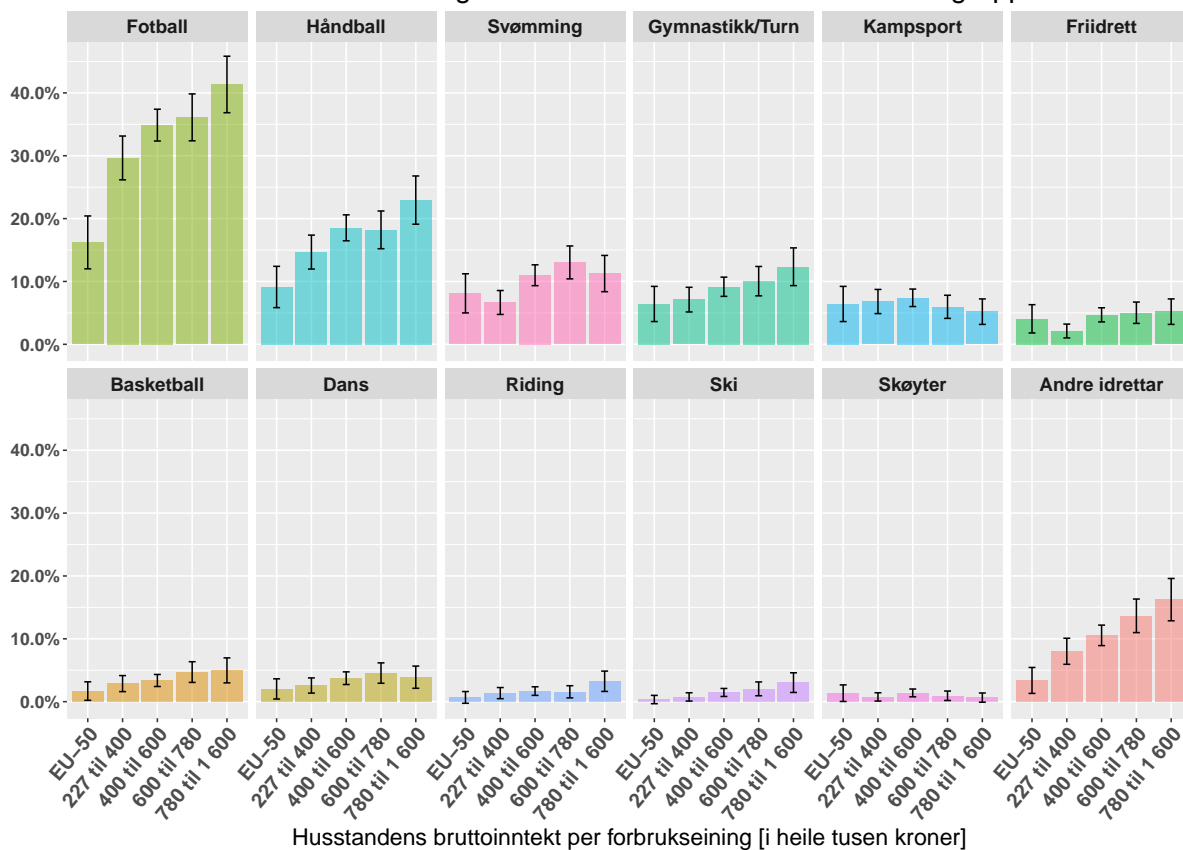

Fig. 12: Deltaking på idrettsaktivitetar

Samanhengen mellom inntekt og deltaking i organiserte kulturaktivitetar

Andelen som driv med ulike organiserte kulturaktivitetar etter inntektsgruppe

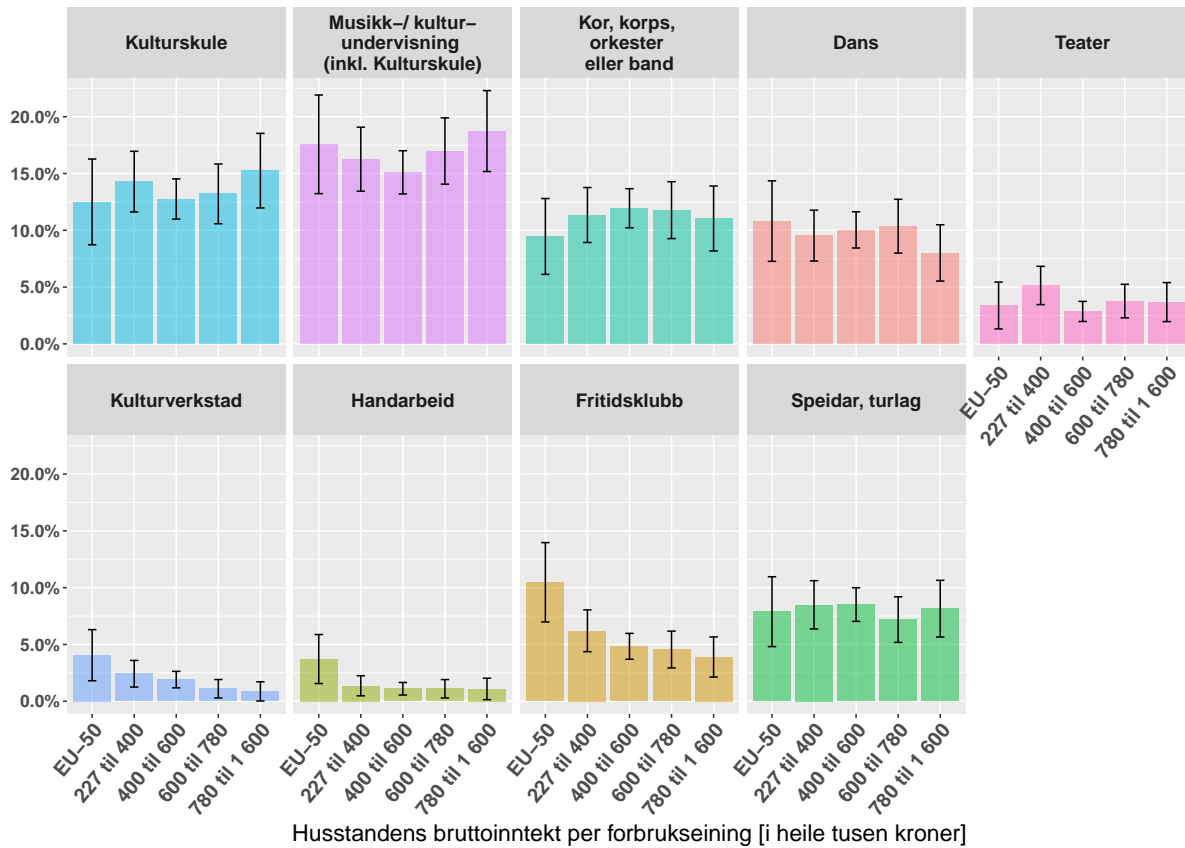

Fig. 13: Deltaking på kulturaktivitetar

Samanhengen mellom inntekt og deltaking i andre aktivitetar

Andelen som driv med ulike andre organiserte aktivitetar etter inntektsgruppe

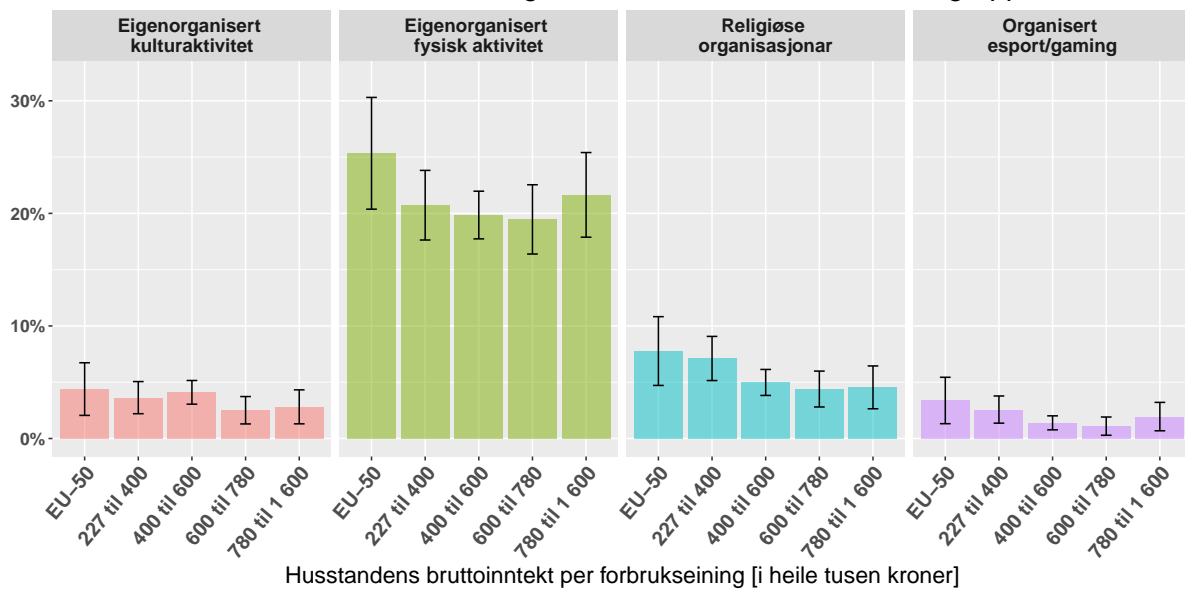

Fig. 14: Deltaking på andre aktivitetar

3.4 Overordna deltaking på publikumsaktivitetar

Frå figur 15 ser ein at andelen barn som har vore publikum på minst eitt arrangement i løpet av ein firemånadersperiode er markant lågare for den fattigaste gruppa. Medan andelen er 62 % i EU-50-gruppa, er han 76 % for medianinntektsgruppa og 82 % for den rikaste gruppa.

Figur 16 syner at det er ein stor skilnad mellom inntektsgruppene for publikumsdeltaking på idrettsarrangement. 25 % i låginntektsgruppa har vore publikum på eit idrettsarrangement i løpet av ein 4 månadersperiode, mot 50 % for den høgaste inntektsgruppa. For publikumsdeltaking på kulturarrangement ligg deltakingsgraden på mellom 50 og 60 % for alle inntektsgrupper.

Kinobesøk heng saman med inntekt på ein heilt annan måte enn andre kulturaktivitetar, og er difor ikkje inkludert i dei overordna tala her. Resultata for kinobesøk ser ein i figur 17, der det kjem fram at barn frå rike familiar går på kino i langt større grad enn barn frå fattige familiar. Når det gjeld deltaking på gratisaktivitetane Open idrettshall og lån av bøker på biblioteket, ser ein i same figur at det ikkje er veldig store skilnader mellom inntektsgruppene i kor mykje dei deltek her.

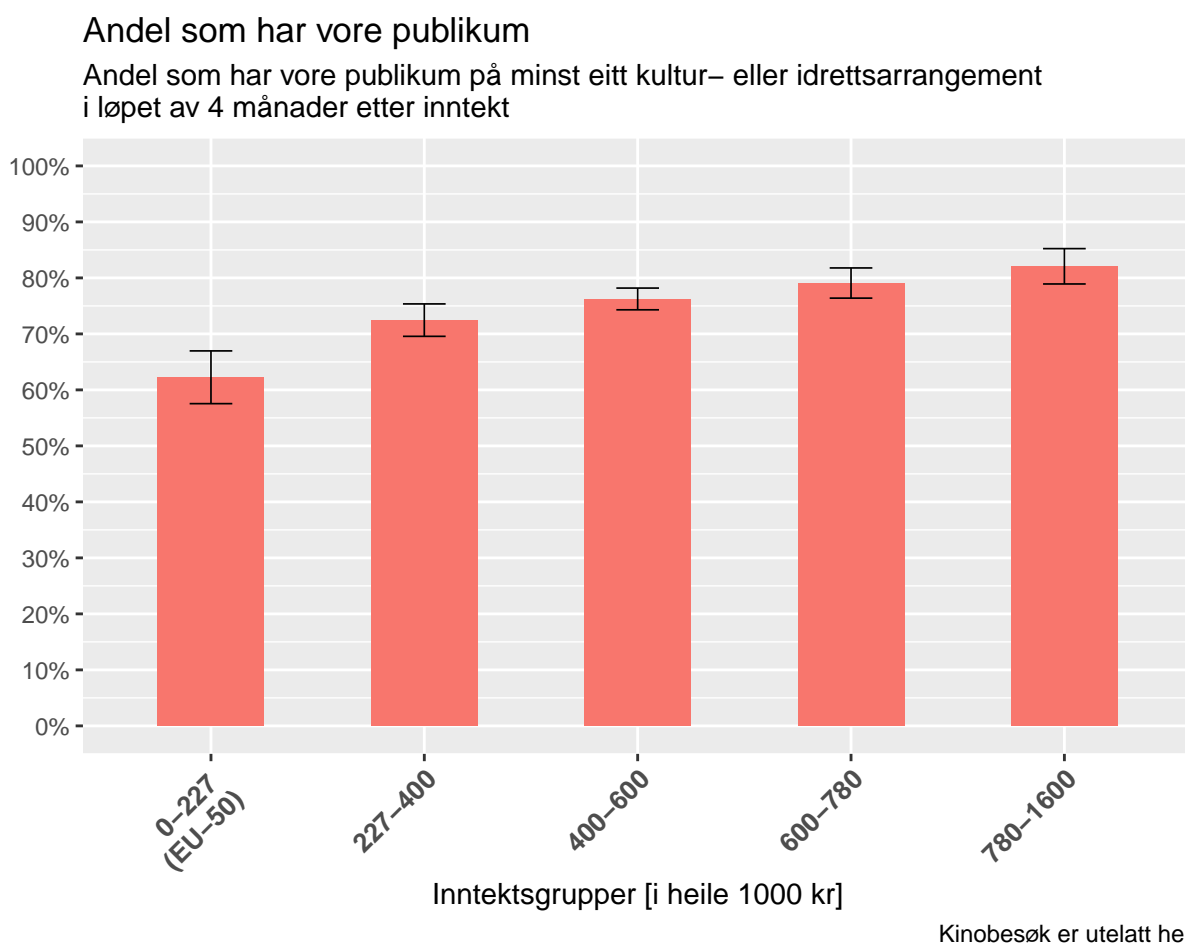
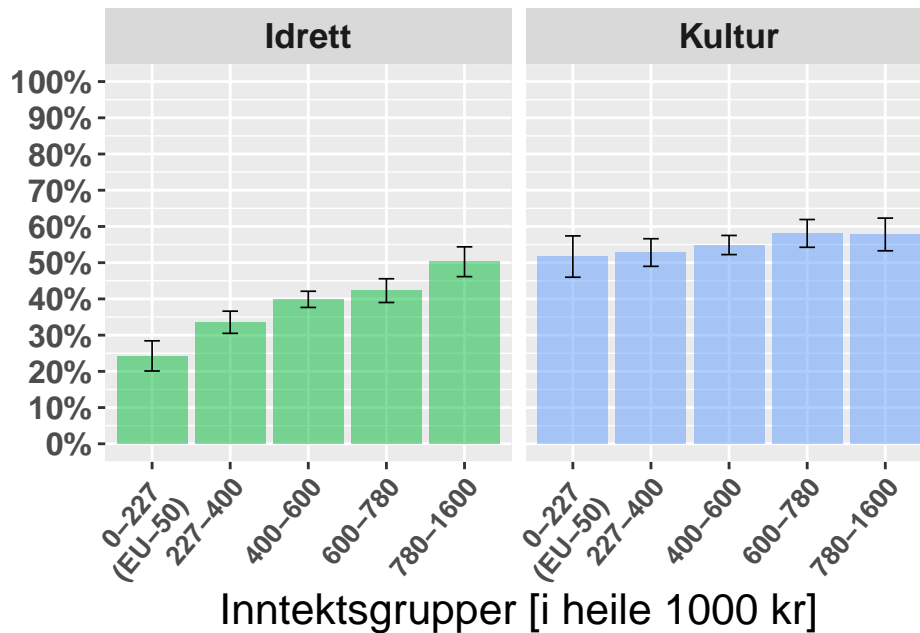

Fig. 15: Deltaking på publikumsaktivitetar

Deltaking på ulike typar publikumsarrangement

Andel som har vore publikum i løpet av 4 månader, barn 6–15 år etter inntekt

Kulturarrangement inkluderer her konsert, teater, danseforestilling, kunstutstilling, museumsbesøk, festivalbesøk, open verkstad, bibliotekarrangement og andre litteraturarrangement. Kino er ikkje inkludert her.

Fig. 16: Deltaking på publikumsaktivitetar

3.5 Deltaking på spesifikke publikumsaktivitetar

Idrettsarrangement, kino og teater skil seg i fig. 17 ut som aktivitetar der fattige deltek i mindre grad enn andre. For andre aktivitetar er det svakare tendensar. Me legg merke til at andelen som ikkje har delteke på nokon aktivitet i løpet av ein firemånadersperiode ("Ingen" nede til høgre på figuren) er størst blant dei fattigaste.

Ein må vera merksam på at andre faktorar enn hushaldningsinntekt også har stor påverknad på deltaking. Seinare i rapporten kjem me tilbake til meir omfattande analysar av kva faktorar som har størst påverknad på ulike aktivitetar.

Samanhengen mellom inntekt og deltaking på publikumsarrangement

Andelen som har vore publikum i løpet av 4 månadar etter inntektsgruppe

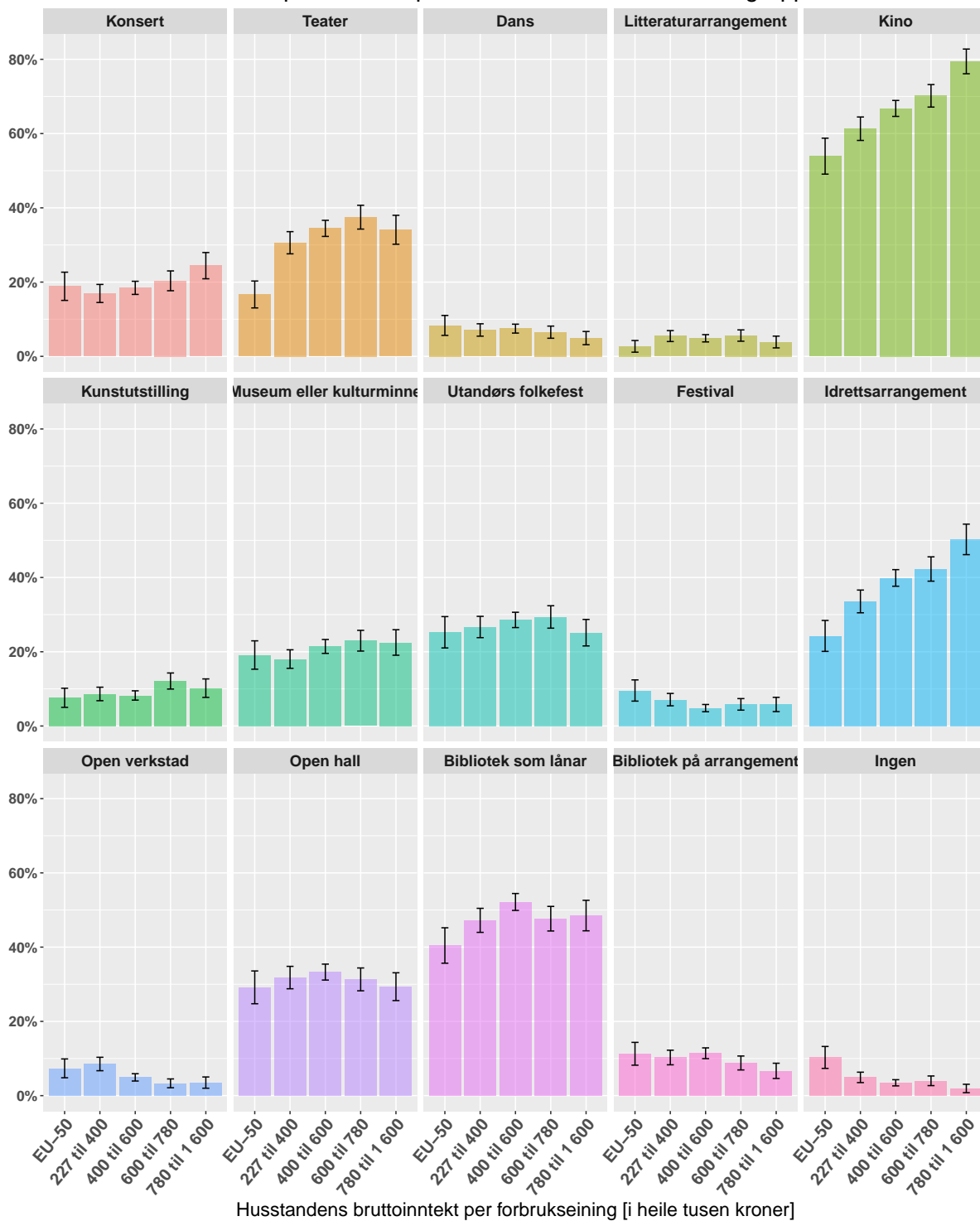

Fig. 17: Deltaking på publikumsaktivitetar

4. Kostnader for organiserte aktivitetar og publikumsaktivitetar

4.1 Overordna innsikt

- Idrettsaktivitetar er jamt over dyrare enn kulturaktivitetar.
- Ein særleg stor skilnad mellom median- og gjennomsnittskostnad for idrettsaktivitetar kan indikera at det er større elitemiljø her enn for kulturaktivitetar.
- Gjennomsnittskostnaden for idrettsaktivitetar er større i Fana/Ytrebygda enn i andre bydelar.
- Det er betydelege transportkostnader knytt til publikumsaktivitetar, særleg om ein bur i Åsane/Arna.

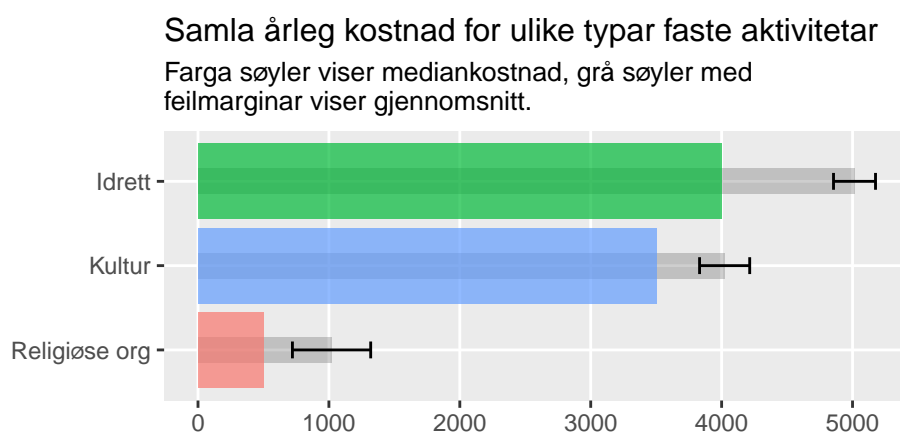

Fig. 18: Samla medianutgifter

4.2 Faste organiserte aktivitetar

Respondentane har blitt spurt om kor store utgifter fritidsaktivitetane til barna fører med seg i form av kontingentar, utstyr og reiser. Slik får me oversikt over kva det reelt sett kostar å driva med ulike fritidsaktivitetar. (Utgifter til transport til vanlege øvingar/treningar/møte kjem i tillegg. Sjå kapittel 3.4.) Figur 18 viser utgifter for faste aktivitetar fordelt på kultur, idrett og anna. Ein overordna tendens som kjem fram også i figur 19 er at idrettsaktivitetane kostar meir å driva med enn dei andre aktivitetane. 7 av dei 10 dyraste aktivitetane (inkludert ski og riding) er idrettsaktivitetar.

Elles ser ein i figur 19 ein varierende grad av ulikskap mellom mediankostnad (farga søyle) og gjennomsnittskostnad (grå søyle). Mediankostnaden er den midterste verdien når alle respondentane sine kostnader er sortert frå lågast til høgast, medan gjennomsnittskostnaden er summen av alle respondentane sine kostnader delt på talet på respondentar. Det at gjennomsnittskostnaden er høgare enn medianankostnaden er vanlegvis forårsaka av at ein liten andel av deltakarane har svært høge kostnader. Dette kan vera ein indikasjon på at det eksisterer eit elitemiljø innanfor aktiviteten som har svært høge kostnader, eller at ein andel av deltakarane av andre grunnar har hatt ekstra store kostnader

til reiser eller utstyr dette året. Denne eigenskapen ved gjennomsnittsverdiar gjer vidare at medianverdien er eit betre mål på kva ein vanleg kostnad for ulike aktivitetar er.

Figur 20 viser bydelsvise totalkostnadar målt ved median (farga søyle) og gjennomsnitt (grå søyle med feilmarginar). Den einaste eintydige skilnaden mellom bydelar som kjem fram her er at Fana/Ytrebygda skil seg ut med høge kostnadar for deltaking i idrett. Både median- og gjennomsnittskostnaden ligg her 500 til 1000 kroner høgare enn i dei andre bydelane. For kulturaktivitetar kan ein ikkje slå fast at det er nokon skilnad (sjølv om det kan vera ein tendens til at Fana/Ytrebygda ligg høgast også her), og heller ikkje for andre aktivitetar. Ein skal vera varsam med å leggja for mykje i desse tala sidan ein ikkje kan seia sikkert om skilnadane skuldast at det er skilnader i kostnadar for dei same idrettane, eller om barn driv med ulike aktivitetar i ulike bydelar.

Samla kostnadar per år for ulike fritidsaktivitetar

Farga søyle indikerer median, grå søyle indikerer gjennomsnitt.
Samla kostnadar inkluderer her kontingentar, avgifter, reiser og utstyr.
Riding (median 11000 kr) og Ski (median 8500 kr) er utelatne her.

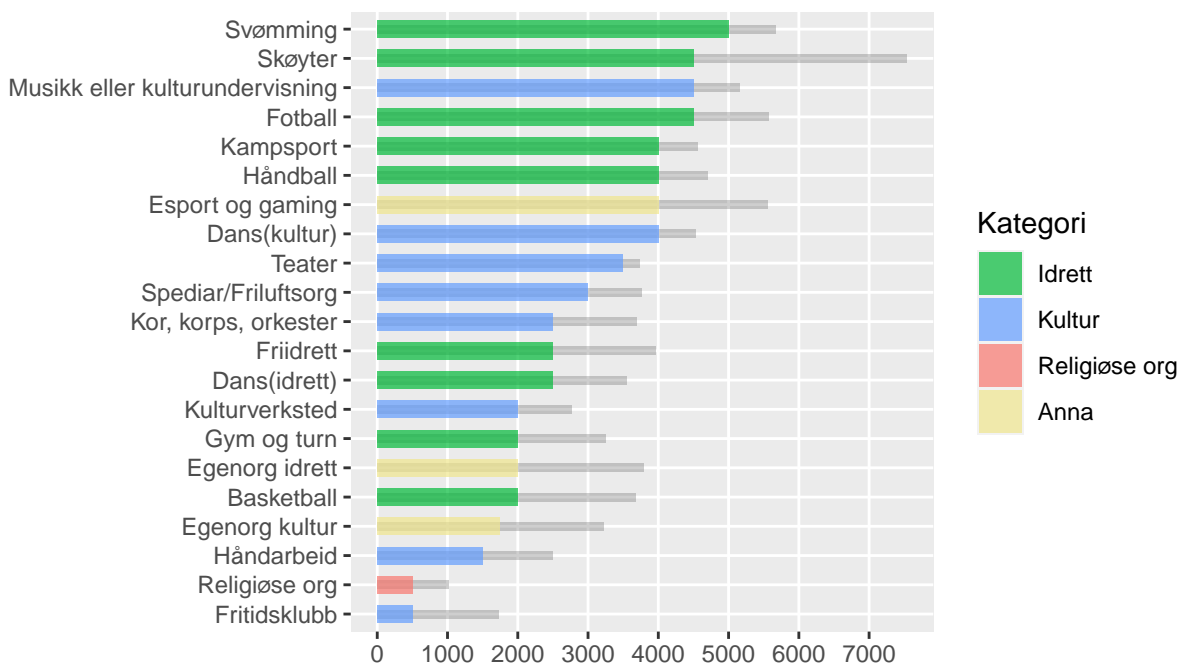

Fig. 19: Samla medianutgifter

I figur 21 er dei to nedste og dei to øvste inntekstgruppene slått saman, slik at ein får ei tredelt inntektsfordeling. Grunnen til dette er at ein har for få opplysningar om kostnadane for dei minste gruppene til å seia noko om desse åleine. Uansett kjem det fram at den rikaste gruppa har markant høgare kostnadar knytt til idrettsaktivitetar enn mediagruppa og den nedste gruppa. Dette ser ein både for median- og gjennomsnittskostnad. For kulturaktivitetar kan ein ikkje slå fast at ein har skilnader mellom inntektsgruppene i det heile. Mediagruppa kjem ut med noko lågare mediankostnadar, men me ser at gjennomsnittsutgiftene for dei tre gruppene ikkje kan skiljast frå kvarandre. Ein bør difor ikkje gå ut i frå at det er skilnader mellom inntektsgruppene når det gjeld kulturaktivitetar.

Samla årlege kostnadar for aktivitetar for ulike bydelar

Farga søyle viser median, grå søyle viser gjennomsnitt.

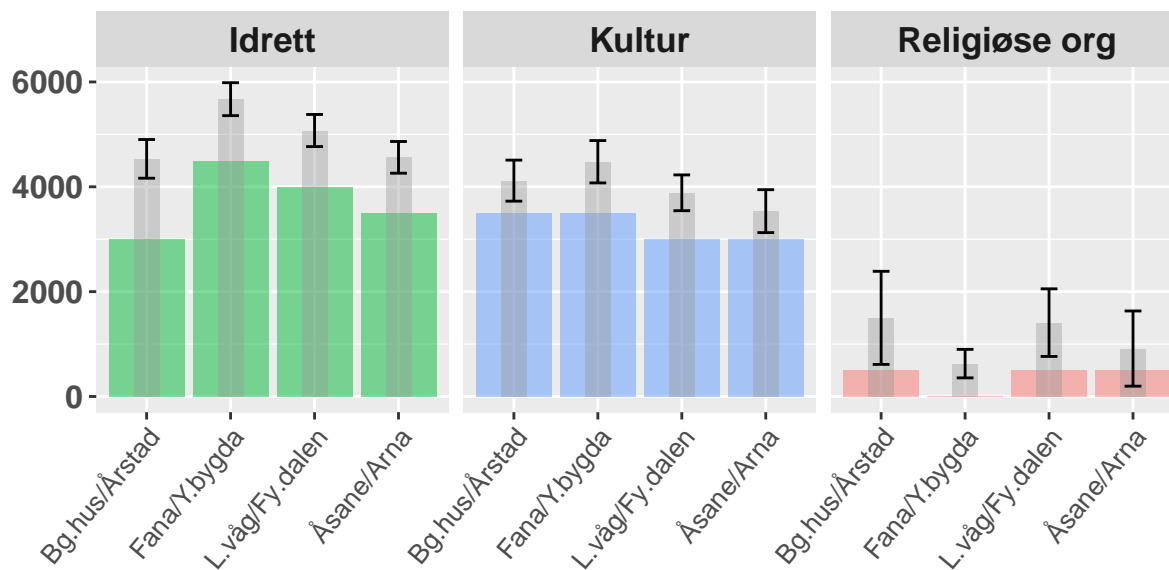

Fig. 20: Samla årleg mediankostnad for deltaking i organisert idrett og kultur i ulike bydelar

Samla årlege kostnadar for aktivitetar i ulike inntektsgrupper

Farga søyle viser median, grå søyle viser gjennomsnitt.

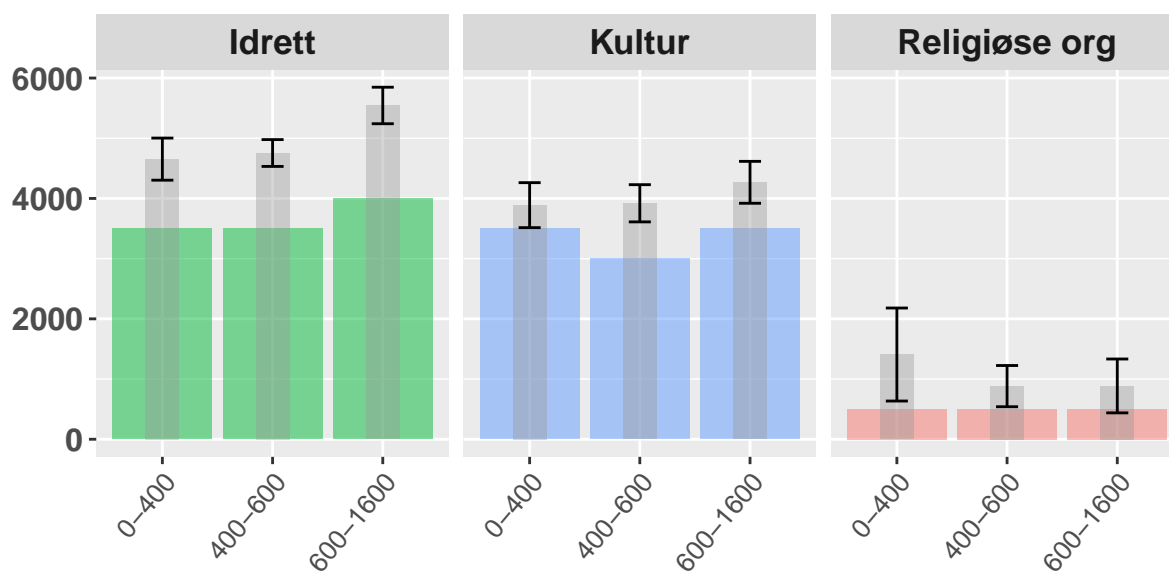

Fig. 21: Samla årleg mediankostnad for deltaking i organisert idrett og kultur i ulike inntektsgrupper

4.3 Publikumsaktivitetar

Respondentane har også blitt spurt om totale utgifter til ulike publikumsaktivitetar, det vil seia betaling for billett, reise, mat og drikke per person for eitt besøk.

I fig. 22 ser me at teater skil seg ut som den dyraste aktiviteten, med ein gjennomsnittleg samla kostnad på oppunder 400 kroner for eitt besøk for eitt barn (utgifter for vaksne kjem i tillegg).

Transportkostnadane varierer forholdsvis lite mellom dei ulike aktivitetane, men har likvel ein gradvis auke når ein går frå billige til dyre aktivitetar. Open idrettshall og biblioteksarrangement skil seg ut med låge transportkostnadar, noko som kan henga saman med at mange oppsøker desse aktivitetane i området der dei bur. Elles er det store skilnadar i gjennomsnittlege billettprisar, med teater som den klart dyraste.

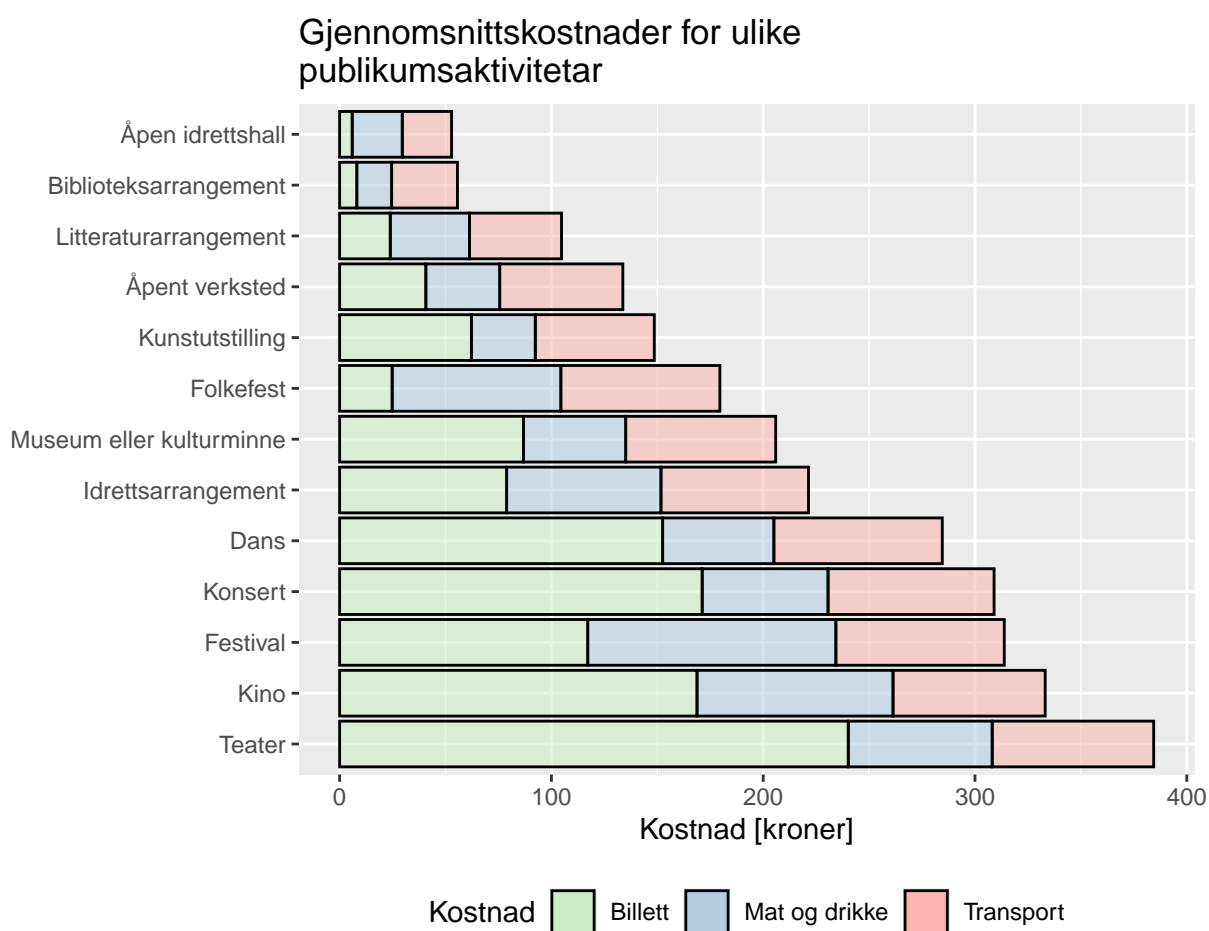

Fig. 22: Samla gjennomsnittskostnadar

Figur 23 viser korleis gjennomsnittskostnadane for dei vanlegaste publikumsaktivitetane varierer mellom bydelar. Me ser at Åsane/Arna skil seg særleg ut. Medan eit teaterbesøk i gjennomsnitt kostar 437 kroner per person for barnefamiliar som bur i Åsane/Arna, er kostnaden 368 kroner for dei som bur i Bergenhus/Årstad. Tilsvarande kostar eit kinobesøk i gjennomsnitt 380 kroner for dei som er busett i Åsane/Arna mot 300 kroner for dei i Bergenhus/Årstad. Transportkostnader utgjer hovuddelen av

skilnaden mellom bydelane.

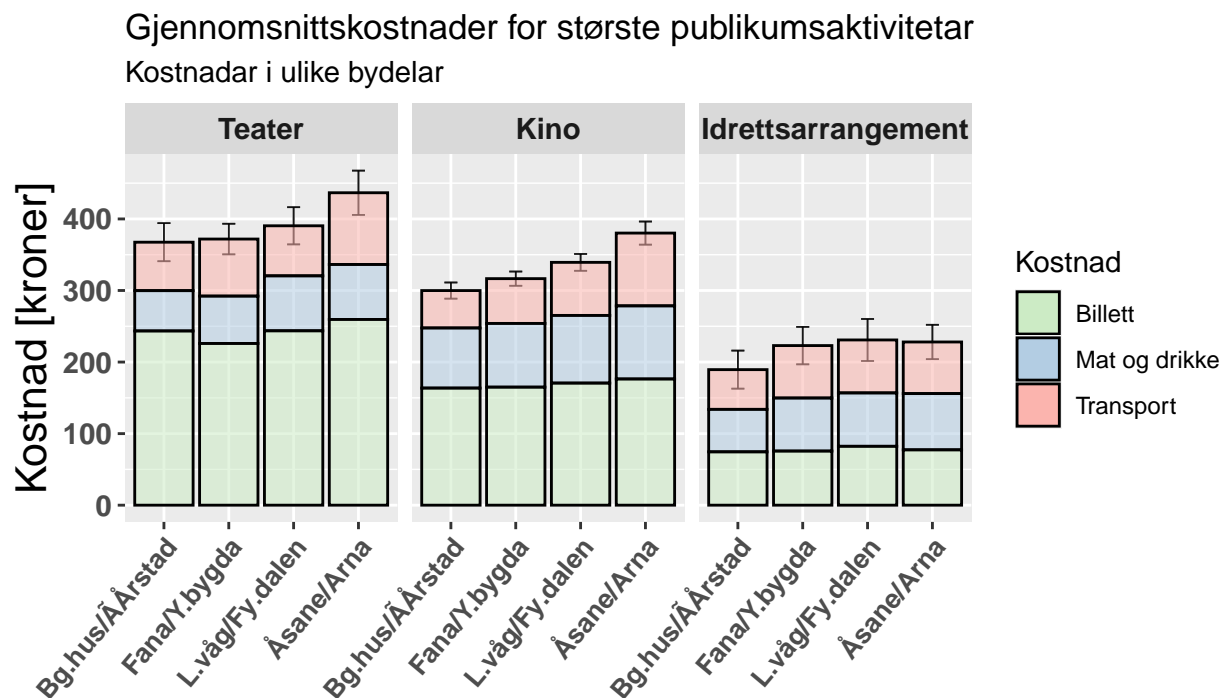

Fig. 23: Samla gjennomsnittskostnader

4.4 Transport med buss/bybane eller bil til fritidsaktivitetar

Oversikta i kapittel 3.2 inkluderer utgifter til reiser i samband med organiserte aktivitetar, men ikkje transport til og frå vanlege øvingar/treningar/møte.

Ein indikasjon på kor høge utgifter som er knytt til denne typen transport for ulike fritidsaktivitetar får ein ved å sjå kor mange som oppgir at dei er avhengige av skysskort eller bompengebetaling for å delta på dei ulike aktivitetane. Samla sett oppgir 55 % at dei enten nyttar Skyss-krt eller betalar bompengar i samband med fritidsaktivitetar.

Eit presist anslag for kor store utgifter som er knytt til denne typen transport er vanskeleg å gjera. Periodebillett hos Skyss for éi sone kostar 3680 kroner i året (to 180-dagars billetter), men ein veit ikkje kven som uansett ville ha hatt skyss-kort sjølv om dei ikkje hadde delteke på ein fritidsaktivitet. Når det gjeld bompengar, veit ein ikkje kor mange vektlege bompengepasseringar som er knytt til transport til fritidsaktivitetar. Elles kan ein truleg gå ut i frå at dei aktivitetane med høgast bompeng-andel har ein særleg høg terskel for deltaking som ikkje berre er økonomisk, ved at ein er avhengig av at vaksne har moglegheit til å køyra bil til og frå aktiviteten.

Av fig. 24 og fig. 25 ser ein at det er store skilnader mellom dei ulike aktivitetane i kva type

transportutgifter dei medfører. For svært mange av aktivitetene er det 25 til 35 % som oppgir at dei har betalt bompengar, medan nokre idrettsaktivitetar skil seg ut med høgare andelar. Når det gjeld bruk av skyss-kort, ligg mange av aktivitetene på rundt 20 %.

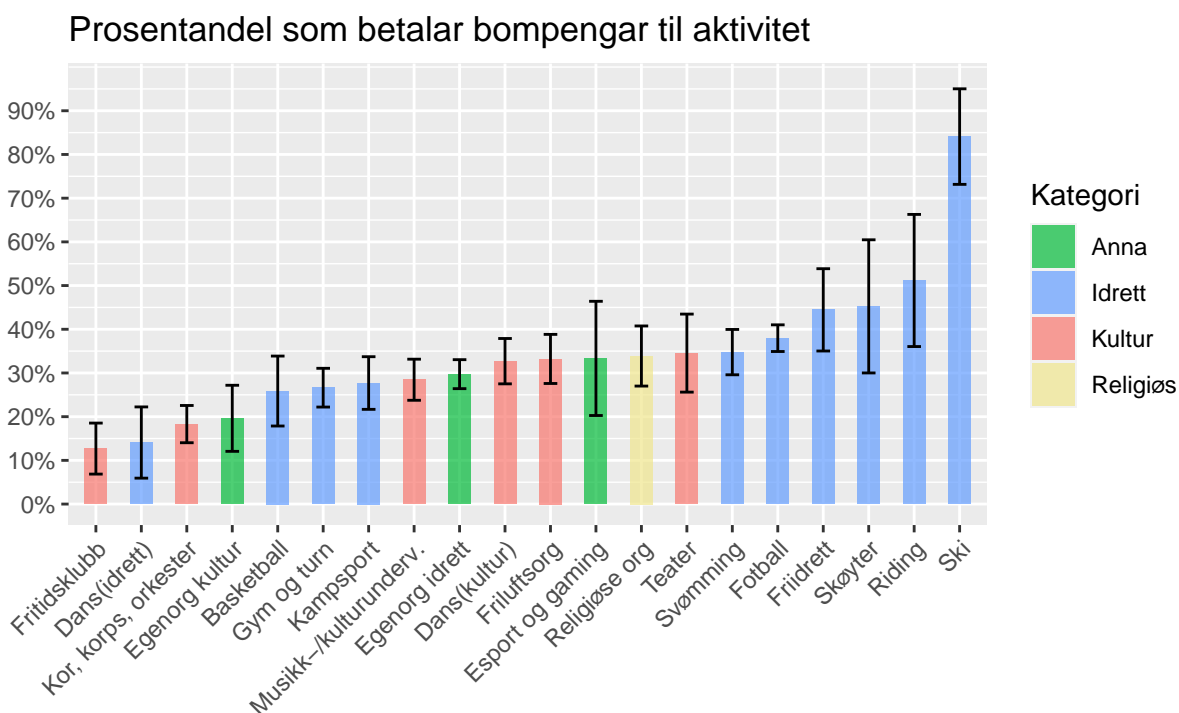

Fig. 24: Andel som må betala bompengar

I tillegg til å gi indikasjonar om utgifter til transport, seier desse oversiktene noko om kva type transportbehov som er knytt til ulike aktivitetar. Likevel vil ikkje andelen som betalar bompengar vera identisk med andelen som køyrer borna i bil til fritidsaktivitetene, sidan ikkje alle bilturar utløyser bompengar.

Figur 26 viser at det er små skilnader mellom dei ulike inntektsgruppene når det gjeld andelen som betalar bompengar i samband med fritidsaktivitetar. Derimot ser ein at den fattigaste gruppa i langt større grad enn andre er avhengige av Skyss-kort. Kva som er årsaka til dette er ikkje kjend.

Det er skilnader mellom bydelane når det gjeld transportmåtar. Frå fig. 27 ser me at Bergenhus og Årstad skil seg ut med færre bompengavhengige og fleire som er avhengige av Skyss-kort.

Prosentandel som brukar skyss-kort til aktivitet

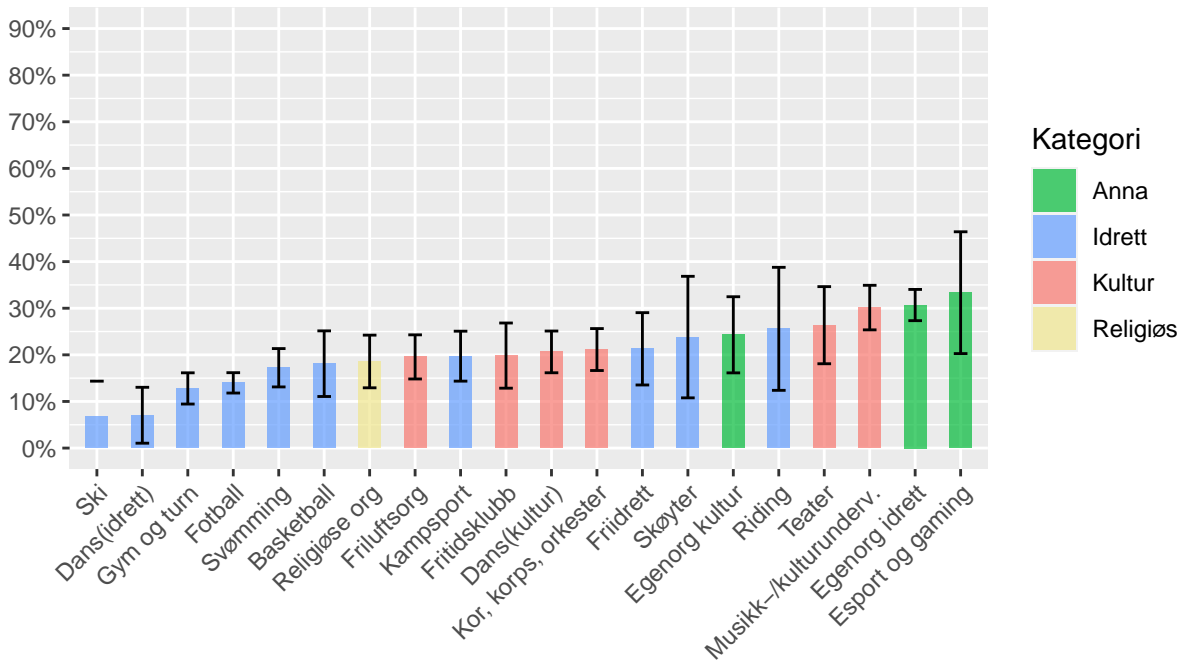

Fig. 25: Andel som treng skyss-kort

Bruk av bompengar eller skyss-kort etter inntektsgruppe

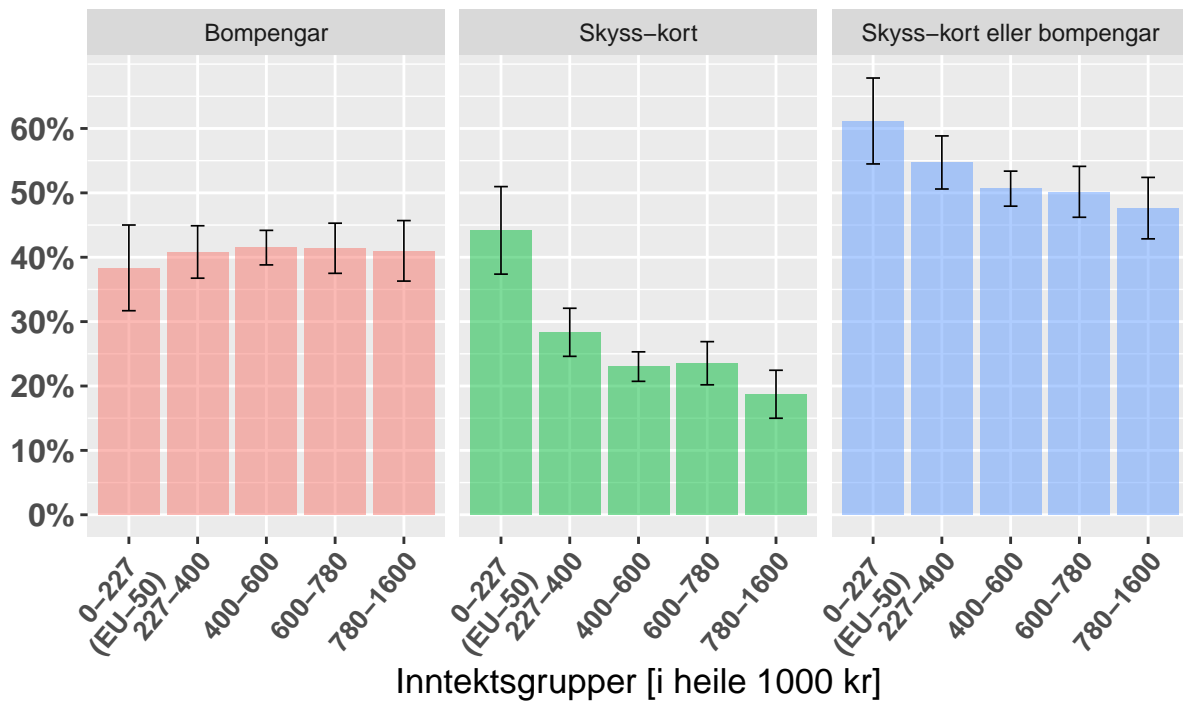

Fig. 26: Andel som må betala bompengar eller bruka skyss-kort - inntekt

Bruk av bompengar eller skyss-kort etter bydel

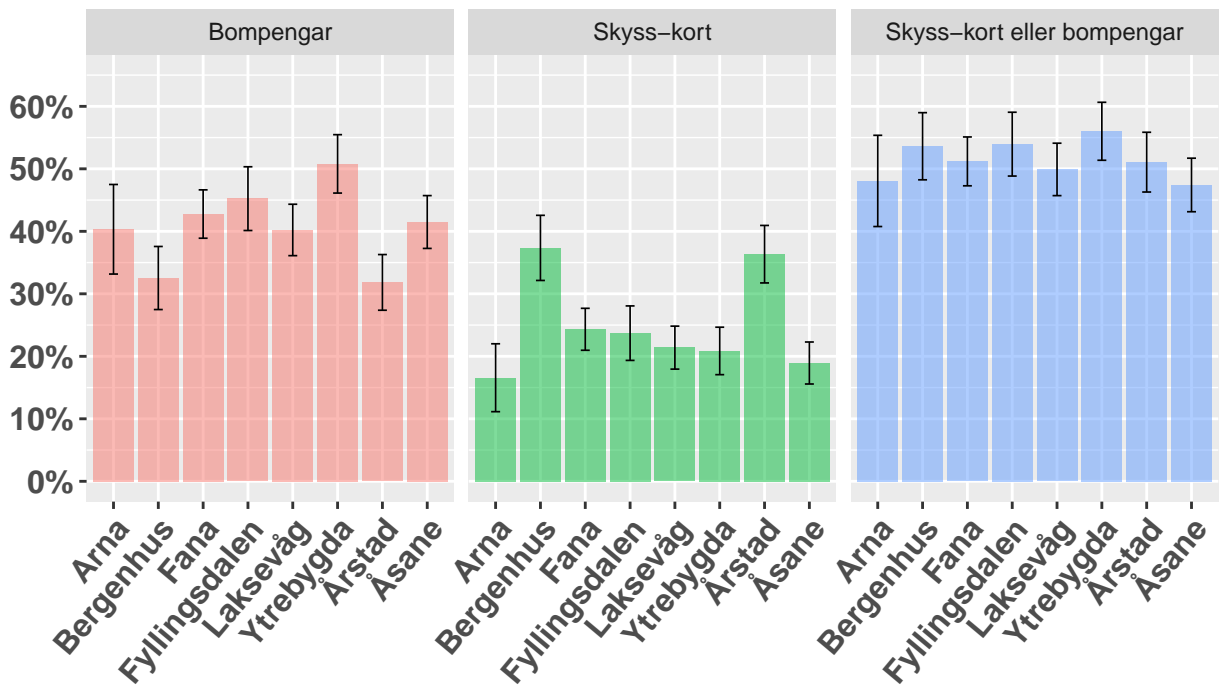

Fig. 27: Andel som må betala bompengar eller bruke skyss-kort - utdanning

5. Kven deltek i større og mindre grad på ulike aktivitetar?

5.1 Overordna innsikt

- Inntekt har mykje å seia for barns deltaking i idrett.
- Inntekt har lite å seia, medan foreldras utdanning har mykje å seia for barns deltaking på faste kulturaktivitetar.
- Inntekt har mykje å seia for om barn er publikum på dyre kulturarrangement og på idrettsarrangement. Foreldras utdanning har elles mykje å seia for om barn er publikum på kulturarrangement.

5.2 Faste organiserte aktivitetar

Nokre hovudpoeng er:

- Fotball og handball er dei klart mest populære aktivitetane. Desse ligg i øvre kostnadssjikt, og låg inntekt har sterk negativ påverknad på deltaking på desse aktivitetane.
- To idrettar (riding og ski) er i særklasse dyrast, men dette er også svært lite utbreidde aktivitetar. Inntekt er ein sterk påverknadsfaktor på aktivitet for desse.
- Når det gjeld dei to billegaste aktivitetane (fritidsklubb og religiøse organisasjonar), har innvandrarbakgrunn ein sterk positiv effekt på deltaking. Det har også låg utdanning (fritidsklubb) og låg inntekt (religiøse organisasjonar).
- Den mest populære kulturaktiviteten (Kor, korps, orkester) er relativt billig, og har ingen store skilnader mellom ulike inntekts-, utdannings eller innvandringsgrupper. Bergenhus er overrepresentert her.
- Dei to nest mest populære kulturaktivitetane (Musikk/kulturundervisning og dans) er dyrare, og har ein høg innvandrandel. I tillegg er høg utdanning og bustad i Bergenhus faktorar som har sterk positiv innverknad på deltaking på musikk/kulturundervisning.
- Innvandrarbakgrunn har sterk positiv effekt på mange kulturaktivitetar. Det er skilnader innad i denne gruppa, og ikkje-europeiske innvandrarakar som ikkje snakkar norsk heime er saman med europeiske innvandrarakar generelt sett mest overrepresenterte på kulturaktivitetar. Ikkje-europeiske innvandrarakar som snakkar både norsk og eit anna språk heime skil seg mindre frå den norske majoritetsbefolkninga på dette punktet. Merk at ingen tal her er representative for personar med flyktningbakgrunn. Det går ikkje fram frå undersøkinga om innvandrarakar deltek i eigne kulturorganisasjonar eller om dei deltek på dei same arenaane som resten av samfunnet.

Tabellen under kan lesast slik:

- Aktivitetane er sortert etter samla årleg kostnad for eitt barn. Sterkare gulfarge indikerer høgare kostnad.
- Den grønne søyla viser kor stor andel av barna som deltek fast på den aktiviteten.

- Vidare kjem det fram kva for nokre faktorar som påverkar kven som deltek på ulike aktivitetar. Faktorar som har sterk positiv påverknad er markert med grøn skrift, medan faktorar som har sterk negativ påverknad er markert med raud skrift. Dette har blitt undersøkt gjennom regresjonsanalysar.

Merk at personar med innvandrarbakgrunn i utgangspunktet er overrepresenterte i gruppa av fattige. Når barn frå familiar med låg inntekt er underrepresenterte på ein aktivitet, vil difor ein stor andel av desse ha innvandrarbakgrunn. Men innvandrarbakgrunn i seg sjølv er ikkje ein faktor som har positiv eller negativ effekt på deltaking med mindre dette står indikert separat. Likeins heng utdanning og inntekt ofte saman, men me har her undersøkt den separate påverknaden til kvar av desse faktorane.

Aktivitet	Median-kostnad (per år) [kroner]	Andel som deltek fast	Sterk positiv påverknad på deltaking	Sterk negativ påverknad på deltaking
Fritidsklubb	500	6%	Innvandrar, Låg utdanning, Arna	
Religiøse org	500	5%	Innvandrar, Høg utdanning, Låg inntekt	
Handarbeid	1500	1%	Høg utdanning	
Egenorg kultur	1750	3%	Innvandrar, Høg utdanning, Årstad	
Kulturverkstad	2000	2%	Innvandrar	Høg inntekt
Egenorg idrett	2000	21%	Innvandrar, Gut, Laksevåg, Årstad	
Gym og turn	2000	9%	Ytrebygda	Innvandrar, Gut
Basketball	2000	3%	Gut, Bergenhus, Årstad, Fyllingsdalen, Fana	
Kor, korps, orkester	2500	12%	Bergenhus	
Friidrett	2500	3%	Høg utdanning	Laksevåg
Dans(idrett)	2500	3%		Låg utdanning, Gut
Speidar/friluftsgorg	3000	7%	Innvandrar (Europa), Høg utdanning, Årstad	
Teater	3500	4%	Låg inntekt, Bergenhus, Fyllingsdalen, Ytrebygda	Gut
Dans(kultur)	4000	9%	Innvandrar	Gut
Esport og gaming	4000	2%	Innvandrar, Gut	
Håndball	4000	17%		Innvandrar, Gut, Bergenhus, Årstad
Kampsport	4000	6%		
Musikk eller kulturundervisning	4500	10%	Innvandrar, Bergenhus, Høg utdanning	
Fotball	4500	29%	Høg inntekt, Gut, Arna, Bergenhus	Innvandrar, Låg inntekt
Skøyter	4500	1%		
Svømming	5000	3%	Innvandrar	Åsane
Ski	8500	1%		Låg inntekt
Riding	11000	2%	Høg inntekt	Innvandrar, Gut

5.3 Publikumsaktivitetar

Tabellen under har same oppbygging som den forrige tabellen, men gir ei oversikt over publikumsaktivitetar. Nokre hovudpoeng er:

- Låg inntekt har sterk negativ påverknad på deltaking for tre av dei fire meste populære aktivitetane. Dette inkluderer dei to dyraste aktivitetane (teater og kino), i tillegg til idrettsarrangement.
- Lang høgare utdanning hos foreldra har jamt over ein sterk positiv effekt på barn si deltaking. Dette gjeld likevel ikkje for dei to dyraste aktivitetane. Medan utdanning er avgjerande for om ein går på f. eks. kunstutstilling, konsert eller museum, er det inntekt som i størst grad påverkar om ein går på teater og kino.
- Ikkje-europeisk innvandrarbakgrunn har sterk positiv påverknad på deltaking på tre aktivitetar av varierende kostnadsgrad (festival, dans og open verkstad), medan dei er sterkt underrepresenterte på teater. (Merk kommentar om innvandrara i kapittel 1.1.)
- Det å bu i Bergenhus eller Årstad har jamt over ein sterk positiv effekt på deltaking på publikumsaktivitetar uansett priskategori.
- Det aller billigaste tilbodet, Open idrettshall, er svært populært. Det å bu i Arna har sterk negativ påverknad på deltaking her.

Publikumsaktivitet	Gjennomsnittskostnad [kroner]	Andel som har vore publikum siste 4 mnd	Sterk positiv påverknad på deltaking	Sterk negativ påverknad på deltaking
Åpen idrettshall	53	31%		Arna
Biblioteksarrangement	56	9%	Høg utdanning, Bergenhus, Årstad	Høg inntekt
Litteraturarrangement	105	3%	Høg utdanning, Bergenhus, Årstad	
Åpent verksted	134	6%	Innvandrarbakgrunn	
Kunstutstilling	149	8%	Høg utdanning, Bergenhus	
Folkefest	180	26%		
Museum eller kulturminne	206	18%	Innvandrarbakgrunn (Europa), Høg utdanning, Bergenhus	
Idrettsarrangement	221	37%	Høg inntekt	Låg inntekt
Dans	285	7%	Innvandrarbakgrunn, Jente	
Konsert	309	17%	Høg utdanning, Bergenhus, Årstad	
Festival	314	6%	Innvandrarbakgrunn, Høg utdanning	
Kino	333	65%	Høg inntekt, Bergenhus	Låg inntekt
Teater	384	29%	Bergenhus, Årstad	Låg inntekt, Innvandrarbakgrunn

6. Kva for nokre aktivitetar saknar folk?

Tidlegare kapittel har vist at dei med låg inntekt har vesentleg lågare bruk enn av fritidstilbod enn dei med høgare inntekt. Ein kan ikkje ut i frå data i barnefamiliepanelet seia om svara reflekterer at det er dårlege tilbod i område der det er mange med låg inntekt. Data frå folkehelseundersøkinga (fig. 28) viser at dei som bur i utkanten av kommunen generelt sett er langt mindre nøgde med det lokale idretts- og kulturtilbodet enn dei som bur i sentrale område.

Kor fornøgde innbyggjarane er med det lokale kultur- og idrettstilbodet.

Raudt viser stor fornøgdeheit, grønt liten. Maks er 95 %, minimum er 63 %.

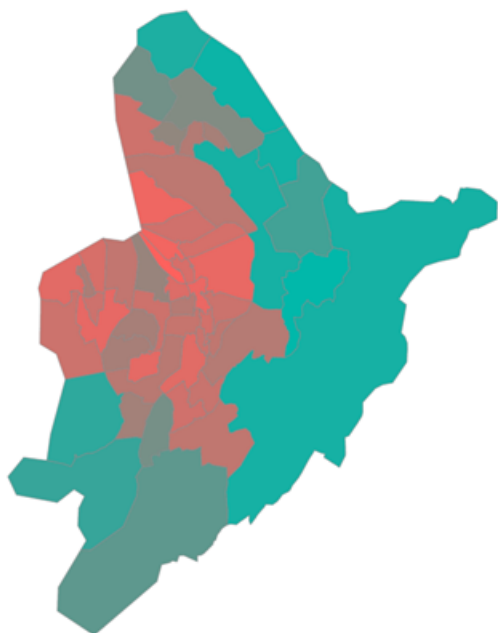

Fig. 28: Kor fornøgde folk er med det lokale kultur- og idrettstilbodet

Det har blitt spurt etter kva for nokre tilbod folk saknar eller ønsker forsterka i lokalmiljøet sitt. Ein må bruka svara her med ei viss forsiktighet samanlikna med tidlegare kapittel, sidan det er meir uforpliktande å svara at ein saknar noko enn at ein deltek på noko. Truleg ville heller ikkje alle ha hatt råd til å delta på alle tilboda dei oppgir at dei saknar.

Figur 29 viser kor stor andel av dei fem inntektsgruppene som saknar eller ønsker forsterka ulike typar fritidstilbod. Som ein ser, aukar saknet etter betre tilbod i nesten alle kategoriar med fallande familieinntekt.

Ønsker nye eller forsterka tilbod for born

Andelen foreldre som ønsker nye eller forsterka fritidstilbod etter inntektsgruppe

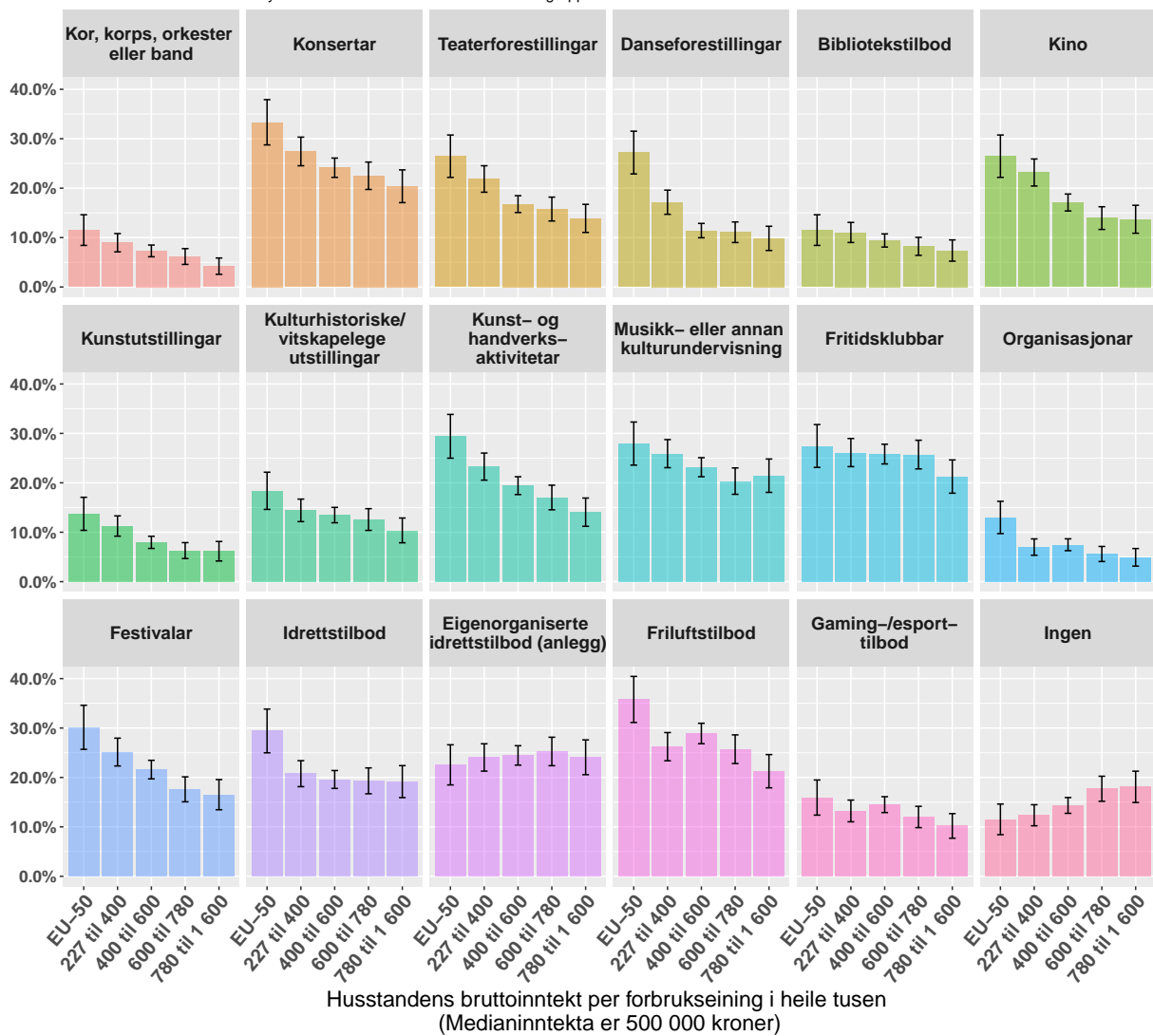
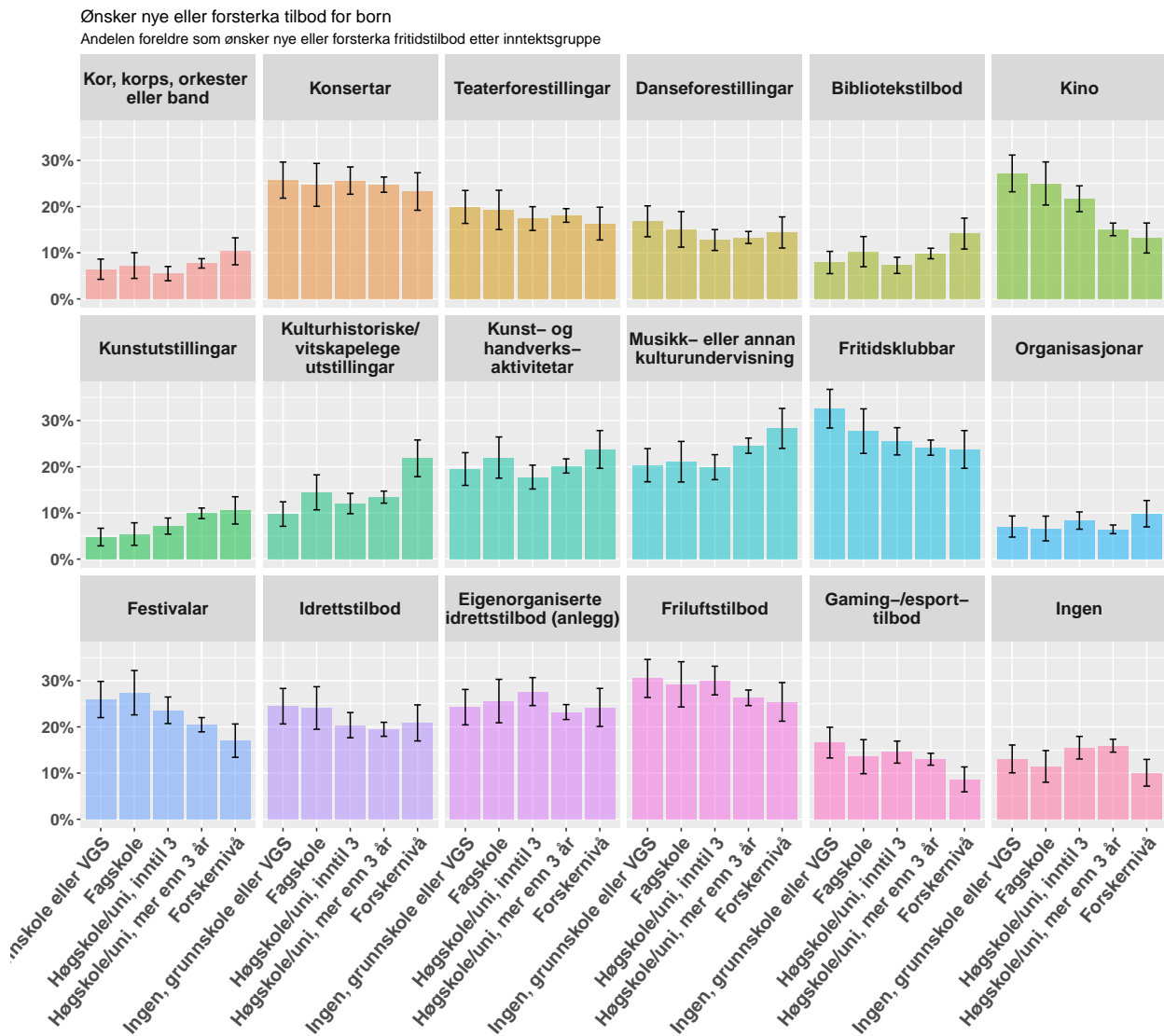

Fig. 29: Ønsker nye eller forsterka tilbod - inntektsgrupper

Figuren nedanfor viser dei same tilboda fordelt etter høgaste utdanningsnivå for foreldra i familien. Her er svara meir samansette. Nokre typar tilbod – som kino, festivalar og fritidsklubb - blir sakna mest av dei med låg utdanning, medan det er omvendt for til dømes utstillingar og musikk-/kulturundervisning. For mange typar tilbod er det små skilnader mellom gruppene.

7. Aktivitetskortet si utjamnande effekt

7.1 Overordna innsikt

- Aktivitetskortet gjer at fleire fattige barn deltek som publikum på kultur- og idrettsarrangement.

7.2 Om aktivitetskortet

Aktivitetskortet er oppretta for at mottakarane skal sleppa gratis inn på ei rekkje stader der det er fritidstilbod eller arrangement for born. Bergen kommune har våren 2021 laga 6500 kort til utdeling via Kulturetaten, Barnevernstjenesten, NAV, Sosialtjenesten, Etat for sosiale tjenester, Introduksjonssenteret for flytninger og Barne og familietjenesten. I Barnefamiliepanelet har respondentane kryssa av dersom dei mottok aktivitetskortet. Dei fleste aktivitetskortmottakarane blant respondentane tilhøyrer EU-50-gruppa, medan nokre tilhøyrer den nest nedste inntektskategorien.

7.3 Effekten av aktivitetskortet

I analysane over såg me at det er tre populære publikumsaktivitetar der familien si inntekt i stor grad påverkar om ein deltek eller ikkje. Dette er dei to dyraste aktivitetane (kino og teater) i tillegg til idrettsarrangement. Det viser seg at aktivitetskortet fungerer for desse aktivitetane, ved at mottakargruppa sin aktivitetsgrad vert vesentleg høgare. Det som gjer det mogleg å måla denne effekten er at langt i frå alle låginntektsfamiliane mottok aktivitetskortet. Effekten ein ser kjem dimed til synes i form av eit skille i deltakingsgrad mellom dei familiane med låg inntekt som mottok aktivitetskortet og dei som ikkje gjer det.

Det overordna biletet kjem tydeleg fram i fig. 30, der ein ser ein stor skilnad mellom dei i låginntektsgruppa som har aktivitetskortet og dei som ikkje har det. Andelen barn som ikkje har delteke på noko i det heile det siste året er over 9 % for fattige utan aktivitetskort, og om lag 5 % for dei med aktivitetskort. Medianinntektsgruppa ligg her på om lag 2 %. (Desse skilnadane vert stadfesta i regresjonsanalysar.)

Den største effekten ein ser for aktivitetskortet er på deltaking på idrettsarrangement. Gjennom aktivitetskortet får ein billetter til fotballkampar på Brann Stadion, og den effekten ein ser på deltaking på idrettsarrangement må komma av dette. Frå fig. 31 ser me at fattige med aktivitetskortet har gått på idrettsarrangement i nesten like stor grad som medianinntektsgruppa. Fattige utan aktivitetskortet har ein langt lågare deltakingsgrad.

Kino er ein av dei mest populære aktivitetane, og samstundes ein av dei dyraste. Me veit også frå Barnefamiliepanelet at dette er den aktiviteten born i størst grad sjølv ivrar for å delta på. Frå fig. 32

under ser ein at aktivitetskortet har ein utjamnande effekt mellom inntektsgruppene når det gjeld å gå på kino. Medan i underkant av 70 % av dei fattigaste utan aktivitetskort har gått på kino i løpet av eit år, har 75 % av dei med aktivitetskort gjort det same. For medianinntektsgruppa er andelen 85 %.

Andre inntektsgrupper er ikkje inkluderte i figuren, men i analysane ser ein at aktivitetskortet løftar dei fattigaste sitt aktivitetsnivå opp til det som tilsvarar den nest fattigaste gruppa.

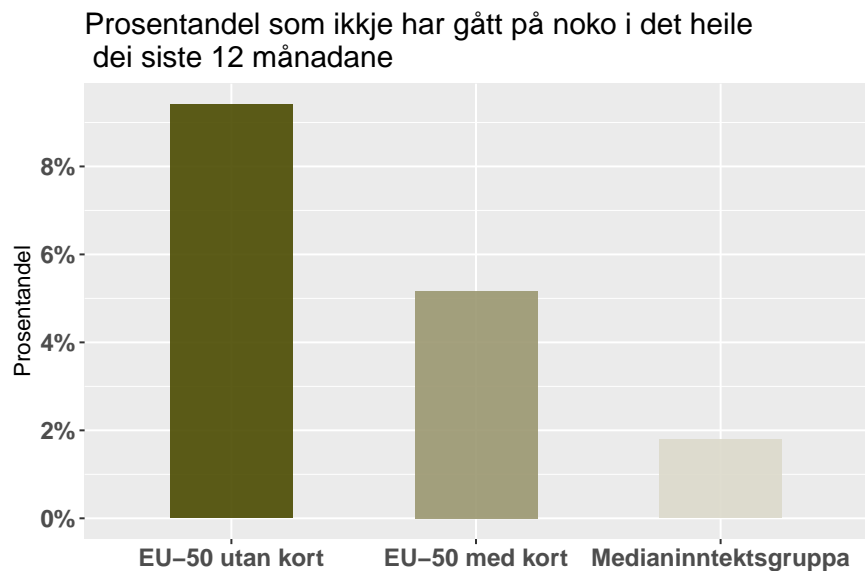

Fig. 30: Effekt av Aktivitetskortet for EU-50-gruppa

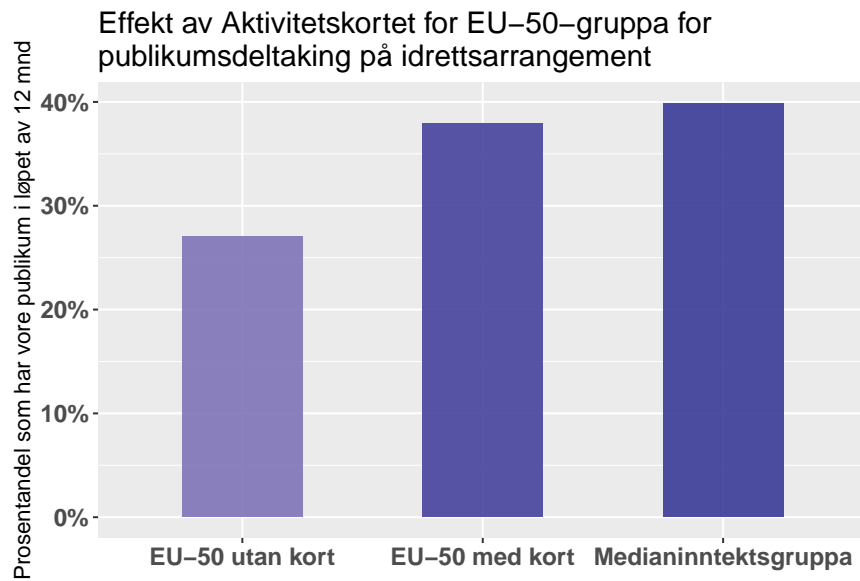

Fig. 31: Effekt av Aktivitetskortet for EU-50-gruppa – Idrettsarrangement

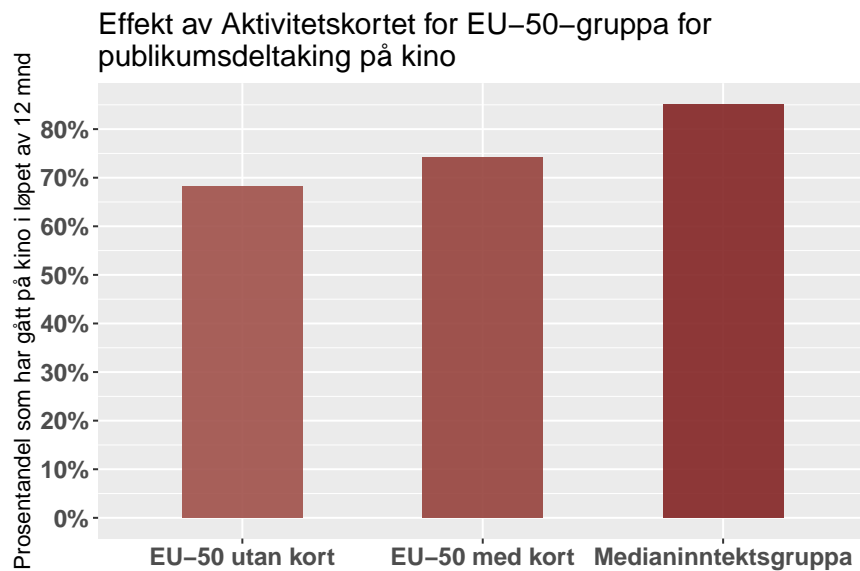

Fig. 32: Effekt av Aktivitetskortet for EU-50-gruppa – Kino

Når det gjeld teater ser ein ein annan type effekt. Her kan ein ikkje finna at aktivitetskortet bidreg til at familiar som elles ikkje går på teater byrjar å gå der. Det ein ser (fig. 33) er derimot at ein del av dei låginntektsfamiliene som frå før går på teater, går oftare dersom dei får aktivitetskortet. Dette gjeld berre for dei yngste borna (3-6 år). For dei eldre borna ser ein ingen tilsvarade effekt.

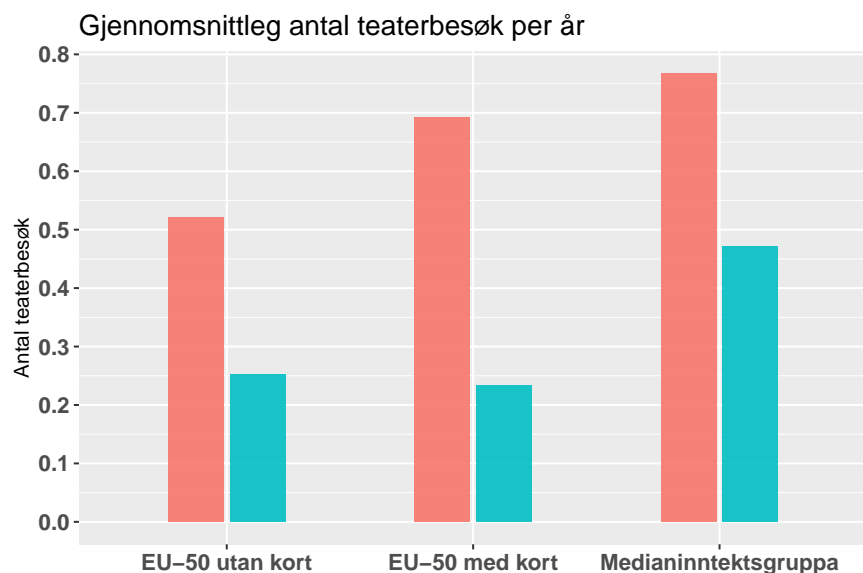

Fig. 33: Effekt av Aktivitetskortet for EU-50-gruppa – Teater

Dei konkrete kino-, teater- og idrettsarrangementstilboda aktivitetskortet omfemnar er Bergen kino, Den Nationale Scene, Fyllingsdalen Teater og Brann Stadion. Det har også blitt gjort analysar av aktivitetskortet sin innverknad på besøk ved konkrete kulturarenaar i Bergen. For to av dei ser ein ein kraftig, målbar effekt av Aktivitetskortet. Dette inkluderer Brann stadion, som er den enkeltarenaen der ein finn størst effekt. Også på VilVite slepp ein inn med Aktivitetskort. Her er det i utgangspunktet ingen store skilnader mellom inntektsgruppene i kor stor grad dei besøker staden, men aktivitetskortmottakarane går oftare på VilVite enn alle andre.

8. Konklusjonar

Analysane av spørsmål knytt til deltaking og inntekt frå Bergen kommunes barnefamiliepanel viser samansette svar. Ein hovudkonklusjon er at det truleg ikkje finst éi enkelt løysing for å sikra at alle born og unge deltek på lik linje.

Ein ser ulike forklaringar for kvifor ulike grupper har stor eller liten deltaking i ulike aktivitetar. Foreldra si inntekt og utdanning og kva for ein bydel familien bur i spelar inn på forskjellige måtar for forskjellige aktivitetar. I tillegg viser Folkehelseundersøkinga at det er ulike oppfatningar av kvaliteten på tilbodet i ulike delar av Bergen. Ulike typar aktivitetar har ulike kostnader - jamt over er idrettsaktivitetar dyrare enn kulturaktivitetar. At kostnadane for deltaking og transport er ulike i ulike bydelar tyder vidare at forutsetningane for å delta ikkje er dei same i heile byen. Ein finn at det er høgare kostnader knytt til idrettsaktivitetar i Fana og Ytrebygda enn i andre bydelar, og at dei som bur i Åsane og Arna har høgare transportkostnader til publikumsarrangement enn andre.

Denne rapporten viser at barn og unge brukar buss, bybane eller bil til noko over halvparten av fritidsaktivitetane. Dei fattigaste skil seg ut med klårt høgast bruk av kollektivtransport. Spørsmåla som er analyserte her gjeld bruk av Skyss-kort og passering av bomstasjon. Dette gir ikkje fullstendige svar. I tredje runde av Barnefamiliepanelet, som pågår medan denne rapporten blir skriven (april 2021), blir det stilt meir detaljerte spørsmål om transport til ulike stader der fritidsaktivitetar foregår.

Hovudfunn – som samsvarar med nasjonal forskning – viser at høg hushaldningsinntekt fører til høg idrettsdeltaking, medan høgt utdanningsnivå i familien fører til høg kulturdeltaking. Dette er likevel ei innsikt som må brukast med forsiktighet, sidan det ikkje gjeld på lik linje for ulike typar kultur- og idrettsaktivitetar. På den eine sida kan ein forstå mange av funna som at tiltak for auka deltaking må tilpassast lokale forhold og konkrete aktivitetar. Samstundes viser rapporten at tiltak som Aktivitetskortet har effekt. Dette kortet er med på å dempa forskjellen mellom fattige og rike når det gjeld deltaking på dyre arrangement, og fattige som i dag ikkje får aktivitetskort vil truleg ha nytte av å få det.

Ulike faktorar vil påverka tilbodet og bruken av tilbod i ulike delar av Bergen. Denne rapporten måler ikkje dette. Denne rapporten måler heller ikkje om utfordringar og moglegheiter for låginntektsgrupper er større eller mindre om ein bur i et område med mange med låg inntekt eller i eit område der dei fleste har høg inntekt.

9. Referansar

Bergen kommune. 2021. *Barnefamiliepanelet* Henta 12. april 2021.
<https://www.bergen.kommune.no/innbyggerhjelpen/kultur-idrett-og-fritid/fritid/barnefamiliepanelet/barnefamiliepanelet>

Bufdir. 2020. *Hva skal til for at flere barn og unge får delta i fritidsaktiviteter?*. Henta 25. mars 2021.
https://bufdir.no/globalassets/global/nbbf/bufdir/hva_skal_til_for_at_flere_barn_og_unge_far_delta_i_organiserte_fritidsaktiviteter_ungdomspanelet_innspill_til_utforming_av_en_nasjonal_fritidskortordning.pdf

Jacobsen, Sigurd E, Patrick L Andersen, Åsta D Nordø, Mira Sletten og Daniel Arnesen. 2021. *Sosial ulikhet i barn og unges deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter*. Rapport 2021:01. Oslo: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. Henta 25. mars 2021.
<https://samfunnsforskning.brage.unit.no/samfunnsforskning-xmlui/bitstream/handle/11250/2728534/Sosial%2Bulikhet%2Bi%2Bbarn%2Bog%2Bunges%2Bdeltakelse%2Bi%2Borganiserte%2Bfritidsaktiviteter.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Strand, Anne H og Marianne Takvam Knidt. 2019. *Unge i utsatte boområder - en kunnskapsoversikt*. Fafo-notat 2019:24. Oslo: Fafo. Henta 25. mars 2021.
<https://www.fafo.no/images/pub/2019/10314.pdf>

Ødegård, G og Audun Fladmoe. *Samfunnsengasjert ungdom. Deltakelse i politikk og organisasjonsliv blant unge i Oslo*. Rapport 2017:02. Oslo: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. Henta 25. mars 2021. https://www.regjeringen.no/contentassets/e80cc980f8564abe9eed9ac3644faf0a/vr_2017_2_v6_netts.pdf